

Kéremlékiírók
cikkeket csak ak-
kor küldünk vis-
za, ha bőséget
mellékelnek. Ké-
remlőket hat hét-
nél tovább nem
őrünk.

Szerkesztő:
DILL, Mafelja-
tón 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NÖTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkeket csak a
szerző engedelmé-
vel, lapunk egyéb
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.

Hirdetvényt:
Andrássy-út 22.
Telefon 80-74.

TARTALOM: Sc h w i m m e r R ó z s a: Mozgalmunk diadalútja. – Verai Béla: A magyar falu sexuális életéhez. – Pogány P a u l a: A nő legszebb ékességéről. – Glosszák. – Az Á. E. T. V. O. Sz. és a feministák. – M e l l e r n é - M t s k o l c z y Eugénia: Városatyák, városanyák és városi gyermekek. – Szemle. – Cicely Hamilton és Christopher St.-John: Hogyan kaptak a nők választójogot? – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Feministák Egyesületének évi jelentése. – A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei. – A Nőtisztviselők Országos Egyesületének évi jelentése.

Minden olvasó legalább **egy** előfizetőt
szerezzen!

MOZGALMUNK DIADALÚTJA.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

Ujjongva, vagy csendes örömmel, de mindenképen a megelégedettség érzésével figyelhetjük az ezerhangú neszt, amely az érdeklődés hangfogóinak csatornáin át jut a magyar nőmozgalom központjába. A sikeres haladás, a biztató eredmények serkentő indulóit zengik ezek a hangok.

Vetésünk érik s ha felhők időről időre kissé ránk is ijesztettek, eddig csupán áldásos esőt, levegőt tisztító vihart hoztak ügyünkre. Villám nem csapkodta, jég nem verte egyetlen egyszer sem. A rosszakarat próbált gyújtogatni; különösen a szerszámainkat kerülgette perzselőleg. De a gyújtó szikra lepattant ügyünk acélzománcáról s akárhányszor azt a kezét sebesítette meg, amely alattomos rosszakarattal mifelénk akart kárt tenni.

Visszhangzik az ország a nők választójogának kérdéséről és soha, de soha sem egyezett meg jobban a közvélemény abban, hogy az országnak k e l l a nő választójoga, mint ma. Nem azt tekintjük fokmérőnek, hogy minden párt számos képviselőjelöltje hirdette mostanában a nő polgári egyenjogúsításának szükségét. Bár ez voksfogásra szánt ígéreteknel többet jelent. Hiszen a jelöltek régebben sem feledkeztek meg programbeszédekben a nőkről. Csakhogy hiú frázisokkal, bókkal, udvarlással kerülgették kerületeik asszonyait. Ma azonban ilyesmivel már nem mernek előhozakodni: ma az asszony emberi értékének méltó

tánylásával csinálnak jelöltségük érdekében hangulatot az asszonyok között, s ez többet jelent, mint amennyit felszínesen figyelők benne látnak.

Erkölcsei bátorságot jelent. Mert bizony esetről esetre azt kockáztatták a jelöltek, hogy „nevetségessé,” teszik magukat, ártanak maguknak vele; És íme a bátorságukért nem bűnhődtek: sehol, de sehol az országban nevetségességnek nem találták az új hangot, sőt: a legrokonszevesebb visszhang felelt rá mindenhol. Az utóbbi hónapok eseményei a politikai nőmozgalmat a legkitűnőbb repülőgép gyorsaságát is messze túlhaladó sebességgel ragadták előre: a cél felé. Ar ősz és a tél a Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége. Választójogi Szakosztályának szervezése révén fokozta a középosztály asszonyainak érdeklődését. Dr. Aletta H. Jacobs és Cicely Corbett barátaink segítségével a legelzárkzottabb körök asszonyait is sikerült szorosabb kapcsolatba hozni mozgalmunkkal. Balmazújvárosi parasztasszony «társaink meg a föld műves osztály asszonyainak ezreiben kellett fel a nő választójogának megkívánását. Az április végén megalakult f é r f i l i g a a társadalom minden rétegében váltott ki, eddig csak lappangott, igen értékes rokonszenvet. Társadalmunk intelligenciájának színejava csatlakozott és jelentkezik napról-napra a férfigánál. Párt- és osztálykülönbséget nem tekintve, együtt dolgoznak mindazok, akik elismerik a nőnek a férfival egyenlő értékét és együttműködésükkel erről tanúságot akarnak tenni. - A sajtó, a vidéki is, meg a fővárosi, állandóan a legkomolyabban foglalkozik a kérdéssel. A legértékesebb sajtónyilatkozatokat fűzöttük terjedelmes bokrétába az utóbbi hetek-

ben. Akármerre fordulunk: lelkesítő biztatás mosolyog felénk.

Annyi biztatás, hogy szinte elbizakodnánk, ha a Bánffyak, Jászik és Vázsonyiak hatalmi gögje, férfiexklusivitása nem hívná ki minden harci kedvünket. Szép feladat, acélozó és – vidám is: ezeket az urakat megtanítani arra, amit Magyarország kevésbé „ragyogó”, de annál természetesebb észjárású elméi náluknál hamarabb kapiskáltak. Arra, hogy ma a nemzet, a nép, a dolgozó milliók fogalma nem azonos csupán a férfitársadalom fogalmával.

Ha ez a feladat nem volna, istenuccse alig éreznők, hogy még nem vagyunk a célnál, olyan simán, egyszerűen haladunk. Ez a kis incselkedés ébren tartja bennünk a harci kedvet és ezért őszinte hálaival tartozunk nekik, akik ezt ránk erőszakolják. A virrasztó ápoló kávét szüröcsöl akkor is, ha a gondjára bízott beteg javulófélben van: hiszen ébren kell lenni, rosszabbra is fordulhat még. a baj. A nő választójogától irtózó, ú. n. demokratikus és radikális vezetők – mert élesen meg kell különböztetnünk őket a mögöttük álló, igazán radikális, tehát a nők jogát is feltétlenül követelő tömegektől – ezt az ébrentartó kávét pótolják nálunk. S ha netalán gyönyörűen felépülő ügyünk egyszer a visszaesés kellemetlen jelenségeivel lepne meg bennünket, friss éberséggel totólgathatjuk, ápolhatjuk majd betegünket. Nem engedtek bennünket elálmosodni. Hála érte!

Mozgalmunk diadalútjának fényessége elvakítana bennünket, ha ez az árnyék nem ellensúlyozná.

A MAGYAR FALU SEXUALIS ÉLETÉHEZ.

Írta: VERAÍ BÉLA, Nyírbogdány.

A magyar falut egészen a legutóbbi időkig a polgári morál bevehetetlen fellegráranak tartották. Azt hitték, hogy benne minden szép, színes és megnyugtató, akárcsak egy Makart festmény s csupán Bródy és Lengyel óta tudjuk igazán, hogy a magyar faluban ugyanaz a csúf és ádáz küzdelem folyik toiber és ember között, mint a városokban. Ez a küzdelem nem kíméli meg a nők sexualis életét sem, s ha talán ebből a szempontból a falusi élet némileg megnyugtatóbb is mint a városi, ne feledjük, hogy itt a rendezettebb nemi élettel, kevesebb higiénia, nagyobb gyermekhalandóság kapcsolatos.

A falu nemi élete nemcsak a házasságok szokott keretében folyik le. Vizsgálódásunk alapjául egy szabolcsmegyei falut választva feltétlenül megállapíthatjuk, hogy a nemi erkölcs szempontjából csupán a kisbirtokosok leányai kifogástalanok. Ellenben a falu lakossága zömének, a mezőgazdasági munkásoknak és cselédeknek leányai (a felsőbb körökről itt nem beszélünk) feltétlenül folytatnak házasságon kívüli, illetve házasság előtti nemi életet. S ennek a nemi életnek szociális okai is megállapíthatók.

Mindenek előtt a felsőbb körökkel való érintkezés feltétlenül demoralizáló hatással van a falusi népre. Közismert alakok vannak minden faluban, kiknek eredetét a pletykakedvelő nép egy-egy egyházi vagy világi előkelőséggel hozza összefüggésbe, s ez az összefüggés az arcvonásokból is megállapítható. S aki tudja, hogy a mezőgazdasági cselédek és munkások mennyire az urak és a papok pozitív hatalma alatt állanak s hogy a mai cseléd- és munkásnyomor mellett minő óriási befolyása van a legkisebb pénzösszegnek is, az előtt egészen természetes lesz, hogy a falusi nők helyzete nemi szempontból nem kifogástalan.

Általánosan uralkodó nézet, hogy a cselédek és munkások leányainak csak csekély része megy érintetlenül férjhez. Ez természetesen nem csak a felsőbb körök büne. A falusi munkaviszonyok olyanok, hogy a napszámba járó leány teljesen ki van szolgáltatva a férfiaknak. A nyári nagy munka idején ugyanis, midőn a munkaidő 17-18 órát is igénybe vesz, teljességgel lehetetlen a falutól 6-8 kilométernyire fekvő munkahelyről hazajárni. A leányok ilyenkor kint alusznak a mezőn. A nyári nagy munka az erkölcsstelenség melegágya. A kazlak aljában az éj olyan orgiákat leplez, melyek nagyvárosi borzalmakhoz szokott fejeket is megszedítene.

A nyári munka csak a munkások és cselédek leányait veszélyezteti, a búcsúk azonban már a kiscsúfok leányaira is veszélyesek. Szabolcsmegyei búcsújáróhely Máriapócs, hol Szűz Mária annyira meg van hatva a nép szent butaságától, hogy könnyezik. (Ezt legutóbb csalhatatlan tanúk állításai alapján igazolták.) Azonban a búcsújáró nép unalmasnak találja a könnyező Szűz Mária társaságát. Gondoskodtak hát az ájtatos búcsúsok mulattatásáról. A templom alatt dübörög a dob, füttyül a síp, s a panorámák, pálinkás „tabernák” stb. stb. nagy csoportja hívja mulatni a népet. A templomban nem is maradnak sokáig, hanem estig a komédiások, korcsmárosok fosztják ki a búcsúsokat s miután néhány súlyos verekedéssel és testi sértéssel az ügyvédek megélhetését is biztosították, aludni térnek. Azaz aludni tértének, ha volna hova? Hotel Esplanade nincs Máriapócsban. Így elhelyezik az ezer, meg ezer búcsúst, aki olykor összesereglik, pajtákba, istállóba stb. Összezsúfolva fekszik ott a nép s hogy ott az éj sötéte nem istenes dolgokat takar, azt a búcsúsok maguk beismerik. Hincegve mesélik a legények: „Volt egy szeretóm, nem tudtam vele itthon barátkozni, hát elmentem vele búcsúra.” De hogy mennyire benne él a búcsúk erkölcsstelenségéről való hit az emberekben, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a búcsúkról messze környéken is egy egész csomó pikáns história van forgalomban. A falusi ingyen cabaretnek ez a legkedveltebb anyaga.

A házasságon kívüli nemi élet azonban még sem olyan nagy arányú, mint a városokban. A házasságon kívül született gyermekek száma is kétségkívül csekélyebb. Ennek oka különben abban rejlik, hogy a házasság előtti barátkozásnak a falvakban igen gyakran házasság a vége. De ha egy leánynak gyermeke születik, az a falu számára elveszett. Barátnői kicsúfolják s az illető a városba menekül, hol cseléd lesz és elzúllik. A házi cselédet megveti a falusi nép, erre a foglalkozásra még a koplalás

hónapjaiban sem vetemedik; de a bukott leány előtt más pálya nem áll nyitva. A dajkaság különben is kellemes bevezetés a cselédi életbe, melyet csak meg kell kezdeni, abból többé alig van menekülés.

A házasságon kívüli nemi életnek eme formái mellett a legtöbb faluban kifejezett prostitúcióval is találkozunk. Öregedő özvegy asszonyok, asszonyok, kiknek férje Amerikában van, vállalkoznak erre a szomorú szerepre. Ismerek továbbá olyan házaló asszonyt is, ki képeslapot, levélpapírt stb. árul, s ki egyúttal a környék egyik prostituáltja. Ennek a prostitúciónak a képzelhető legalacsonyabb az ára.

Ezek az idevetett megjegyzések nem meríthetik ki a falusi nemi élet minden oldalát. Hogy csak egyebet ne említsünk, nem szóltunk a katonaság demoralizáló hatásáról, mellyel szemben a nőknek föltétlenül ebből a szempontból is állást kell foglalni. De ez a néhány sor is meggyőzhet bennünket arról, hogy a magyar falu kétes homályában nemcsak a magyar népszínművek pörge kalapos legényei, s kokárdás leányai rejtőznek, hanem hogy az szomorú szociális bajoknak is takarója.

A NŐ LEGSZEBB ÉKESSÉGÉRŐL.

Írta: POGÁNY PAULA.

Június a vizsgák hónapja. Gondos anyák ünneplés előkészületekkel várják az izgalmas, nagy napokat, mikor gyermekeik tudományos képzettségét a nyilvánosság előtt teszik próbára és szorgalmukat, előmenetelüket 1-5-ig terjedő számokban állapítják meg. Fontos, hogy a gyermekek ezeken a nagy napokon az ünnepélyességhez méltó díszben jelenjenek meg. Ez elkerülhetetlen, hiszen tudjuk, hogy még szűk viszonyok között tengődő szülők sem riadnak vissza anyagi áldozatoktól, újabb gondoktól, hogy díszes ruhában, fényes cipőkben küldhessék a gyerekeket az iskolába.

Rövidre nyíratják a kis fiúk haját, hogy rendesebben nézzenek ki, a kis leányoknak immár hosszúra növesztett haját pedig előző este megmossák, ügyesen becsavarják, hogy másnap kibontva, hullámos palástként emelje a gyermek díszes megjelenését.

A fiúk toalettjével nincs is annyi vesződség. Fodrász nyírja a hajukat, gyorsan bebújnak könnyű öltözkükbe és most kivételesen nem gondéna arra, vajjon elég rendese-e és hogy az Ubulnak vagy a Hogárszkyknak a ruhája lüszferből lesz-e, vagy pedig csak olyan fehér vászomból. Erre nincs is idejük, hiszen a mamájuk is mikor a tiszta zsebkendőt összehajtogatva, a csücskével kifelé oldalzsebükbe teszi és a kravátlíjukat igazgatja folyton azt mondja: „Kíváncsi vagyok, hogy az Ubul és a Hogárszky nem fognak-e számtanból jobban felelni, mint Te? Kérlek, szedd össze magadat, nagyon röstelném a dolgot a papa előtt” stb. stb.

Bezzeg a kis lányokkal már nehezebben megy a dolog. A gyerek előző este későn feküdt le, a ruhapróbálással és a hajával sokáig elbabráltak, ideges és izgatott, a haja nehezen bontható ki, kínozza őt annak Jépése. Az egész család körülötte forgolódik, öltöztetik, kötözgetik a szalagokat, ide-oda igazgatják, míg végre elkészül: fehér ruhában, kibontott hullámos hajával, kezében a tanítónéni

részére virággal, igazán úgy néz ki, mint egy klaszikus festmény. A mamája boldogan gondolja: milyen szép, szebb lesz, mint akármelyik barátnője.

A vizsga természetesen elég jól sikerül, hiszen a kis lány egész évben szorgalmas volt. A mama boldogan siet hazafele a gyerekekkel a Kossuth Lajos utcán. A júniusi nap forrón süt, a kibontott haj nagyon kényelmetlen a gyerekeknek, „olyan melege van”, de azért büszkén lépked, mert hallja, hogy az emberek azt mondják: „milyen szép haja van ennek a kis lánynak”. A fejét hátraszege, hogy még hosszabbnak lássék ...

A mamát egy ismerőse tréfásan megszólítja: „Ki ez a rövid eszű ki« lány, csak nem a Böske?”

A mama büszkén mosolyog, de németül megkéri, ne rontsa a gyereket hízelgéseivel.

„Kedves Mária, eszem ágában sincs, hogy hízelegjek. Sőt a humoros bevezetés után egyenesen arra akartalak kérni: vágasd le – ha lehetséges még ma – Böskének a haját.”

A mama még mindig mosolyog a tréfálkozó néni és megkérdezi Böske: „Levágassuk?”

Böske rémülten int nemet és a szelid kis leány magában azt gondolja, hogy megharapná a „borbélynak” a kezét, ha hozzá merne nyúlni.

Erre a néni már minden kétséget kizáró komolysággal azt mondja:

„Mikor most felétek közeledtem, megdöbentett ennek a gyermeknek a dús sörénye. Ez az elől megkötött hajfonat az arcának egy részét is eltakarja, úgy hogy szégyenke egészen beleizzad. Nem értem, hogy Te, aki olyan súlyt helyezel arra, hogy a gyerek pl. télen felmelegítve kapja a narancsot és minden tekintetben költsz a higiénia, ilyen esztelenségre ragadtatod magad. Forró nyári napon, amikor tudom, hogy a fiadnak rövidre nyíratod a haját, hogy mindkettőtök hiúságát kielégítsd, ennek a szerencsétlen leánygyermeknek bundát borítsz az arcára, nyakára és hátára, nem törődve azzal, mennyire kifárasztja, elbágyasztja még az ilyen élénk és folytonos ugrándozási vággyal eltelt gyermeket is. Böske éppen olyan jól felelt volna a vizsgán, ha a bátyjához hasonlóan, neki is rövidre vágattad volna a haját.”

„Na ... hová gondolsz, kérlek, hiszen Böske leány és a nőnek a legszebb dísz-e a haja.”

„Ugyanezt mondta most Varjasné és ugyanezt mondta tegnap Keppichné, mikor a 7 éves lányával jött hazafelé a vizsgáról, és kétségbeejtő, de ugyanezt mondaná a többi kibontott hajú kis leány mamája, ha tanácsommal előállnék. Ti gondolkodás nélkül mentek ebbe a hajnövesztési Őrületbe, gyönyörűségtelk telik abban, hogy felszalagozhatjátok a gyermeket, játékszert csinálhattok belőle, de hivatkoztak arra, hogy anyai kötelességet teljesítetek, mikor a nőnek ezen állítólagos legszebb ékességéből már a leánygyermek legzsengőbb korában is kultuszt űztök. Mond, kérlek, melyik épeszű embernek jut eszébe, hogy egy 6 éves, vagy akár 12 éves leányban a n ő t és ne a g y e r m e k e t lássa? Nem rémül el Te is, mint az egész sajtó, az egész közvélemény teszi, mikor néhanapján olvasod, hogy valahol egy 13 éves leányt férjhez adtak? Mindenki megbotránkozik: hallatlan, egy fejletlen gyermeket férjhez adni, feleségül venni! Szanatórium és fegyház után kiabálnak, ki mennyire felvilágosodott, de azért,

ha megkérdezzük Titeket, miért növesznek egy 7 éves gyermek fején olyan dús hajzuhatagot, amely a legerotikusabb férfialomban is helyet foglalhatna, akkor azt válaszólatok, hogy ez a nőnek legszebb ékessége. Pedig mire ez a gyermek nő számba megy, addigra már régen beállt hajnövesésében a reakció és csak ügyesen alkalmazott bélésekkel tudja még az egykori dús hajzatnak látszatát kelteni. Nem akarok most arról mesélni, hogy kultúremler szempontjából milyen undorító ez az ámitás, csak szeretném, ha megértenéd, milyen abszurd dolog az, hogy Ti, akik a test kultuszának minden bevált és hasznos módját alkalmaztatok a gyermeknél, belenyugosztok abba, hogy fejükön egy állandóan tisztán nem tartható, tehát egészségtelen és a gyermekkor erotikamentes céljának semmiképpen sem megfelelő tömeg fejlődjék.

A mama kétségebeesetten néz Böske hajára. Hát ezt a gyönyörű selyemhalmazt, melyet ő éveken át gondosan ápolt, nagyranövesztett, mint kertész a virágait, ennek az excentrikusan gondolkodó néninek a kívánságára eltávolítás? Pedig milyen szép, milyen szép, gondolja nagy szeretettel a komplikált anyai agy. A gonosz néni sürgetésére végre izgatottságában négyfélét is válaszol Böske mamája:

1. „Én nem is bánám, de Böske sírna és nem engedné lenyírni.”

„Böske minden este sír, mert nem akar 8 órákor lefeküdni, azért úgy tudom, mégis rá tudod venni erre.”

2. „Az uram is nagyon haragudnék érte, a mama meg szívbarjos lenne ettől a katasztrófától, a legnagyobb büszkesége ez a haj.”

„De ha megmagyarázod nekik, hogy ez a gyermeke nézve egészséges!”

3. Nézd, ebben az egyben nincsen igazad, hát ártott nekünk valaha, hogy anyáink hosszúra növesztették a hajunkat?”

„Ártott. Először, amint már előbb is említettem, ártott a hajnak magának. Másodszor testi fejlődésünknek. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy Te, vagy akár én is testi erő szempontjából az átlagtípusnak mögötte állnánk, de el tudom képzelni, hogy tökéletesebbek is lehetnénk. Ha mi asszonyok visszaemlékezünk gyermekkorunkra, fénylő, kimagasló pontok azok, mikor a vizsgán az elnök úgy szólított ki minket: „Most jöjjön ki az a rövideszű kislány” Micsoda öröm, milyen diadal! Délután már könnyebben lemondunk arról, hogy nem ugrálhatunk úgy, mint a fiúk: „a hajtól az embernek úgyis hamar melege van”. Vigyáztunk a szép szalagokra és az uszodában sem ugortunk, mert attól vizes lesz a sapkán keresztül is az embernek a haja és nehezen lehet kifésülni, mert a mama tépi; reggel szívesebben rövidítjük meg alvásunkat, hogy a mamának több ideje legyen szépen befonni a hajunkat. Nyugodtabban hajolunk a kézimunkánk fölé: így mégis jobb, az embernek kevesebb szidást kell hallgatnia elveszett szalagok és hajtók miatt. A fiúk pedig azalatt kint ugráltak, hemperegtek, mi pedig gyermekkorunk javarészt a fejlődésünkre kevésbé előnyös testi tespedésben töltöttük.”

4. „Ebben úgy nagyjában igazad van, majd megbeszélem a dolgot a mamával”...

Köszönés. Böske, az illetudó Böske azt mondja a néninek: „keziticsókolom”. De a néni a gyermek beszé-

des szemeiből kiolvassa, hogy az megharapná, ha hozzá merne nyúlni. Este lefekvés előtt a gyerek buzgón imádkozik a jóistenhez, hogy tartsa meg a haját, mint ahogy mi is imádkoztunk ezért boldog gyermekkorunkban. És a jóisten, aki tudvalevőleg szereti a gyermekeket, meghallgatta Böske fohászát, mert másnap, mikor a nénivel az uszoda előtt találkoztak, Böskének Biedermayer-frizurája volt, mindegyik fülén ékeskedett egy-egy tekintélyes konty. Igazán roppant bájos volt a piszeorrú gyerek. És milyen nagyszerű, a mamája állítása szerint ez a hajviselet nagyon egészséges is, mert a nyakat szabadon hagyja és csak a fülnél melegebb egy kicsit. Hogy rosszabbul is hall tőle a a gyerek? Tiszta nyereség, tekintve azt a rengeteg ocsmány, ságot, amivel telítve a világ.

Óh szent Szokás! Óh Multatuli!

GLOSSZÁK.

Az érett választók. A suffragettek legfőljebb alakokat törtek be és az egész világ mégis a választójogra éretlenségét látott eljárásukban. A mi érett választóink fejeket zúznak, záptojást loccsantanak, késsel, puskával, revolverrel és egyéb férfias „indokkal” harcolnak – nem is a választójogukért, hanem a meglevő jog gyakorlásának meggátlásáért. Persze az ellenfél jogának gyakorlása ellen. Miért, hogy még sem jut eszébe senkinek ezeket a sokszor bestiális „választókat” joguktól megfosztani?

Gondos anyák tanácsadója. A P. H. és a V-g egy-egy írója a kenyérkereső nőket vette tollhegyre. Azzal a páratlanul mély átértéssel tárgyalják a kérdést, amely a minden kérdéshez hozzászólókat mindenkor jellemzi. Kisütik, hogy az egyetlen biztos és tisztességes kenyérkereseti pálya: a férjhezmenés. Az Esti levélben ezt olvassuk többek közt: „Minden héten fordulnak hozzám gondos anyák tanácsért, hogy mit csináljanak leányaikkal, akiket hozomány nélkül jól férjhez adni nem lehet. Kérdezik tőlem, adják-e színésznőnek vagy tanítónőnek leányaikat vagy irodai pályára képeztessek ki? A feleletem minden kérdésre az, hogy a legvégső szükségben szabad csak a leányt kenyérkereső pályára adni. Mindent el kell követni, hogy a leányok férjhez mehessenek, mert ez a nő igazi célja.” Elképzeltetjük azoknak a gondos anyáknak az elképpedését, akik tanácsot kérnek arra, mit csináljanak leányaikkal, akiket – hozomány híjján – férjhez adni nem tudnak. A felelet: adják férjhez! Hiszen akarni ők is akarják, de éppen az a baj, hogy nem tudják, hogyan kell „mindent elkövetni” a cél elérésére. Mely cél pedig abban áll, hogy a nő ne üljön ebédnél az asztalfőn, hanem szolgálja ki – nemcsak a férjét, hanem a ház férfiai és akkor fogjon csak evéshez, ha azok az emésztési álmot alusszák. Óh gondos anyák, akik Zsolt urat zaklatjátok tanácsért!

Parazita mozgalom. Az ú. n. „általános” választójog szövetsége egy minapi gyűlésén bosszankodva dörmögött egy rendező: „Ötven forintunkba kerül ez a gyűlés és ezek &z ingyenélő feministák jönnek és kihasználják a mi gyűlésünket arra, hogy a magok dolgait hirdessék. Paraziták!” No lám, lám! Mindig keveselik a feministák „nöiességét” s ha egyszer alkalmazkodnak a régi jó recipéhez s eljátszák a „hatalmas tölgy és a

repkény” érzelmes duettjét: parazitáknak szidják őket. Az antifeministáknak sehogy sem lehet eleget tenni.

Az egyik tizenhilenc, a másik egy híja húsz!
„Mit ér nekem az a politikus, – kiáltja patetikusan a demokrata képviselőjelölt, – ki midőn 48-at ordít egyszeriben lábbal tapossa a nép emberi jogait! Az ország függetlenségét csak a demokrácián, a népállamon keresztül lehet megvalósítani.” Helyesen mondtad néptribun. Mi is utánad mondjuk: Mit ér nekünk az a politikus, ki midőn demokráciáról, népjogokról szaval, a nép nagyobb felének, egész nemünknek emberi jogait lábbal tapossa, ignorálja, semmibe sem veszi! Akár Vázsonyi, akár Tisza, akár Bánffy szavai nekünk, egy kutya. Mínd csak a maga hatalmát akarja erősíteni a mi rovásunkra.

A néppárt Korteszfogásai. Az egyik helyen megfenyegetik az asszonyokat: ha nem választják meg Rakovszkyt, Pesten törvényt csinálnak majd, hogy minden férfi két, vagy több feleséget is tarthat, mert a mostani kormány tagjai közül legtöbb máris több feleséget tart. Huszár Károly pedig a maga megválasztása érdekében nemi sztrájkra buzdítja az asszonyokat. A gyóntatószék megtorló hatalmával presszionálja az asszonyokat férjeik befolyásolására. És a többi párt? Legfeljebb, hogy virágot szórát magának fehérruhás leányokkal. De annyiba már nem veszi az asszonyokat, hogy komoly argumentációval érélyesen iparkodnék őket a pártnak megszerezni. Ki az oka hát, ha a papé marad az asszony?

AZ Á. E. T. V. O. SZ. ÉS A FEMINISTÁK

I.

Budapest, 1910. ápr. 20.

Az általános választójog országos Ligájának
Előkészítő Bizottságának
Budapest.

Az alakulófélben levő ligáról szóló sajtóközlemények alapján van szerencsénk a tekintetes Előkészítő Bizottsághoz egy kérdést intézni: szíveskedjék velünk közölni, vajjon az új szervezet az általános, azaz a nőkre is k i t e r j e d ő választójog, avagy csupán a férfiak választójoga érdekében alakul-e.

Kitűnő tisztelettel

A Feministák Egyesületének Politikai Bizottsága.

II.

Budapest, 1910. ápr. 28.

A Feministák Egyesületének Politikai Bizottsága

Helyben, VII., István-út 67.

F. hó 20-ról kelt nagybecsű levelükre azért válaszolunk csak most, mert végrehajtó-bizottságunk előbb ülést nem tartott.

Érdemben válaszunk a szövetséghez intézett kérdésre a következő:

1. a választójogi szövetség az általános, egyenlő, titkos választójog propagálására alakult;

2. tagjai között számosan vannak, akik hívei a nőkre is kiterjedő választójognak; vannak természetesen olyan tagjai is, akik ennek ma még nem hívei;

3. a szövetség nem a nők választójoga érdekében alakult;

4. a szövetség vezetősége azonban abban a felfogásban van, hogy a maga propagandájával, habár nem is írta zászlajára a nőkre is kiterjedő választójogot, előkészíti annak az időnek eljövételét, amikor az általános, egyenlő és titkos választói jog' kivívásával a nők szavazati joga mellett is sikerrel és eredménnyel lehet harcolni.

Kitűnő tisztelettel

a szövetség nevében

Dr. Vámos Henrik, a szövetség titkára.

Íme a nő választójogának Chanteclerjei, akik propagandájukkal előkészítik annak az időnek eljövételét, amikor a férfiak általános választójogának életbeléptetése után kezdhetünk majd harcolni a nő választójogáért! Csakhogy a nap akkor is idejében kel ám fel, ha Chantecler kissé megkésik a jeladással!

Az egy kérdésre adott négy pontú válasz után a Feministák Egyesülete elhatározta, hogy a Szövetségnek szemléltető leckét ad abból, hogy a nő politikai egyenjogúsításának mellőzésével propagált választójogi reform nem nevezhető á l l á n o s választójogért folyó küzdelemnek. E célra kiadta a lapunk május számában megjelent külföldi államférfiaktól származó nyilatkozatokat és május 5-én az A. E. T. V. O. Sz. kassai gyűlésére felszólalásra kiküldte képviselőinket. A kassai feministák buzgó előkészítési munkája kitűnő hangulatot teremtett a nők választójoga mellett, úgy hogy sajtóban és közönségben egyaránt nagy visszatetszést keltett, amikor kiderült, hogy a gyűlés elnök t, báró Bánffy Dezső egyszerűen elsikkasztotta a feminista szónok jelentkezését. – A gyűlés hirtelen berekesztése után folyt le az a napisajtóban bőven ismertett párbeszéd, amely Bánffy ösxs» demokratikus liberális allűrjeinek palástjain X-sugarakkal átvilágított s megmutatta a régi, autokrata, gögös nagyurat, aki a demagóg szerepében tetszeleg most. A feminista kiküldött és Bánffy párbeszéde ez volt:

„Én szóhoz jelentkeztem, kegyelmes úr; miért nem adta meg a szót?”

„Mi nem akarjuk a nők választójogát, azért nem kell a maguk felszólalása sem.”

„Báró úr nem tudhatja, a közönség oszt ja-e az Ön nézetét. Hátha a mi szempontunkat helyesli?”

„Én nem t ö r ö d ö m a k ö z ö n s é g g e l é n a z t e s z e m, a m i t a k a r o k. Pesten sem akartuk a nők választójogát, itt sem akarjuk”.

„A szólásszabadságot azért még sem lehet nemi szempontból korlátozni”.

„Bánom is én!” (Sietve el.)

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a sajtó a közönség véleménykialakulásának és a szólásszabadságnak erőszakos elnyomása ellen határozottan állást foglalt. Valószínűleg ennek köszönhetjük, hogy Bánffy báró szükségét érezte véleményét újból a Feministák orra alá dörgölni, mert május 7-én a következő levéllel toldotta meg a szövetség április 28-iki átiratát.

Tekintetes

Feministák Egyesülete

Budapest.

Vonatkozással április 30-án kelt és t. címhez küldött levelünkre, ismételten hangsúlyozza a Választójog orszá-

gos szövetsége, hogy a mi viszonyaink körött, amidon a férfiak általános, egyenlő, titkos választójoga is igen nagy ellenzéssel találkozik az országban, teljesen lehetetlennek tartja, hogy feladatát a nők választójogáért való propagandával nehezítse.

A Feministák Egyesülete tisztelt vezetőségének a leghatározottabban tudomására adja, hogy a Választójog országos szövetségének nyilvános gyűlésein a nők választójoga érdekében felszólalni akaróknak az elnökség felszólalást engedélyezni nem fog.

Tisztelettel

B. Bánffy Dezső,
elnök.

E levelet olyan klasszikusnak ismerte el a Feministák Egyesülete, hogy 20.000 példányban való sokszorosításra és ingyen szétosztásra érdemesnek találta. A röpíveken a levélhez még a következő kommentárt fűzte:

Polgártársak! Van-e Magyarországon sz ó l á s s z a b a d s á g vagy nincs? A törvény azt mondja van. Bánffy Dezsőék azt mondják: n i n c s.

Polgártársak! íme ilyen Bánffy újkeletű „liberális demokráciája”.

A szólásszabadság ilyen erőszakos megfojtása ellene is diadalra jut majd a nő s z a v a z ó j o g a, mert minden erőszakoságnál is erősebb Magyarország tíz millió asszonyának az igaza. A l t a l á n o s v á l a s z t ó j o g pedig mégis csak az, amely a nőkre is kiterjed. Feministák Egyesülete.

Hogy nemcsak a feministák, hanem az A. E. T. V. O. Sz. vidéki tisztikarai sem tekintették Bánffy ukázatát szentírásnak, vagy törvényerejű rendeletnek, bizonyítja az, hogy a május 7-én ajánlott expresszlevélben közölt kijelentés óta, hogy „a nők választójoga érdekében felszólalni akaróknak az elnökség felszólalást engedélyezni nem fog”, a Feministák Egyesületének hivatalos küldöttei a Szövetség gyűlésein – mindenkor a közönség általános helyeslése mellett – felszóltak:

- május 8-án Soltvadkerten,
- „ 16-án Lúguson,
- „ 22-én Nyergesujfalun,
- „ 22-én Újpesten,
- „ 26-án Kecskeméten,

Talán felesleges is hangsúlyozni, hogy a Feministák Egyesületének küldöttei mindenkor a gyűlés elnökénél való szabályszerű jelentkezés és szólásra való felhívás után beszéltek a nők választójoga érdekében.

Bánffy báró, ha történetesen belügyminiszter volna, most alkalmasint vasra veretné az ország összes feministáit, hogy tovább is pompázhassék az általános emberjogok bajnokának díszszerepében. Minthogy azonban véletlenül nem rendelkezik ezzel a hatalommal, a feministák szabadon demonstrálhatják, hogy a hol általánosságáról és egyenlőségéről van szó, ott a nőről nem lehet megfélemlkezni.

Akarja, hogy lapunk kéthetenként jelenjék meg? Akkor szerezzen neki minél több előfizetőt!

VÁROSATYÁK, VÁROSANYÁK ÉS VÁROSI GYERMEKEK.

Írta: MELLERNÉ-MISKOLCZY EUGÉNIA.

A gyermekért, a jövődő nemzedékekért való gondoskodás valóságos fokmérője lett a népek kultúrájának, mióta természet, és társadalomtudományok terjesztik azt a tudatot, hogy minden becsületes törekvés a fejlődés szolgálatában áll és a fejlődést legeredményesebben a jövődő nemzedékek sikeres védelme szolgálja.

Mindjobban felismerjük, hogy a gyermeknevelésben törekednünk kell mentül több kapcsolatot keresni a természettel és e megismerés súlyát növelte az orvosok intő szava, mely pusztító kórok csiráját a gyermekek természetellenes életmódjában keresi. Siralmas az aggódo szülők helyzete, kik maradi iskoláknak kénytelenek átengedni csenevész gyermekeiket, hogy ott órák hosszán át elvont thcóriákkal nyomorítsák füledt levegőben, mozdulatlan-ságra kényszerítve azokat, kiknek örökös mozgás, sok levegő, az életnek, a természetnek szemléltető, közvetlen megismerése volna legegységlet.

Legrosszabb helyzete van e tekintetben természetesen a nagyvárosi gyermeknek s azok között is, a sajnálatra legméltóbbnak, a budapestinek, ki 4–5 órai ülve-taulás után is, kő- és téglatömegek rengetegében találja magát, Európának bár nem legnagyobb forgalmú, de leglármásabb, legfegyelmetlenebb városában. És sehol egy nyugodt zug, hol a szabadban megpihenhetne, puha pázsit, hol leheverhetne, homokdomb, melyen elbábrálhatna, tornaeszköz, melyen k(nyújtózhatna, szabad tér, hol lapdázhatna, mert tenyérnyi, félig beépített sétatereink nem gyermekeinknek készültek.

Nincs a világnak városa, melyben oly kevésbé gondoskodtak volna a városrendezés alkalmából a gyermek szükségleteiről és hol boldogtalan csemetéink annyi zaklatásnak volnának kitéve, mint nálunk Budapesten.

Igen nagyra vagyunk Budapest gyönyörű természeti fekvésével, de élni vele nem tudunk. Olcsó és jó közlekedés híján a legnépesebb családok is kénytelenek a város teljesen beépített belterületén lakni. Képzeljünk el családot, aki, mondjuk a körutak tájékaról indul el három apró gyermekkel. Hová menjen? A Liget, a Múzeumkert, az Erzsébet-tér egyformán távol esnek. Közlekedési eszközt használni a kicsinyekkel nem tanácsos, de egy-kétszer napjában költséges is. Eltipegnek hát a szegény apró lábcskák nagynehezen a Múzeum-kertbe, hol az ülőhelyért fizetni kell, lapdázni, karikázni azonban tilos. És jaj a szerencsétlen anyának, ha a baba egy óvatlan percben pálcikájával gyűszűnyi lyukat fúr az út talajába. Rögtön ott terem az ör a gyermeket sirásra fakasztva, arcpirítóan megszidja az anyát, ki még örülhet, ha bírságolás nélkül szabadul. S ez így van mindenütt. Az V. kerületben aránylag legtöbb a sétatér, díszter, de mindegyik érintetlenségét örzi egy-egy elaggott epés Ór, ki – tisztelet a kivételnek – zaklatja a gyermeket és kíséretét, amennyire és valahányszor csak lehetséges. A IV. és V. kerületi lakosság gyermekeinek sincsen egyetlen lapdázó helye sem. Gyarló efrim ait sem tudja felfogni, hogy öntözés ürügye alatt, miért kell a legforgalmasabb időben, a déli és alkonyati órákban elkergetni a közönséget, tengerré árasz-

tani a gyalogutakat, pocsékká, órákra hasznavehetetlenné áztatni az ülőhelyeket. Nem lehetne azokat más időben portalánítani, függetlenül a kertészeti munkáktól?

Repeső örömmel néztük a Városliget eddig poros nagy területének parkozását. Mily gyönyörű mulató, játszóhelye lesz itt gyermekeinknek, gondoltuk. Mikor készen voltak a rendezéssel, felállítottak fenyegető táblákat, melyeken mindenkinek tudtára adatik, hogy a gyepre lépni tilos, tilos a labdázás is, kivéve az erre kijelölt helyeket. Elindultunk hát az erre kijelölt helyeket megkeresni. De felfedező utunk eredménytelen maradt és így mihamarabb alkalmat adtunk egy örneke, hogy kihágáson kapjon rajta bennünket. Tőle és későbbi tapasztalatainkból tudtuk meg, hogy e „kijelölés” teljesen az egyes örök önkényére van bízva.

Jérôme K, Jérôme egy pajkosan víg könyvében mulat a német rendőrállamon, hol minden fűszálat egy pickelhaubés óriás őríz és még a kutya is oly fegyelmeztet, hogy világért sem lépne a bekerített pázsitra. Elszörnyűködik a lakosság ily fokú bamba türelmén. Kár, hogy nem jött hozzánk Jérôme, milyen bohó könyvvel gazdagodott volna az irodalom! Mert Németországban, (hol a legkisebb állomáson is hideg és meleg paszteurizált gyermektejjel gondoskodnak a kiskorú utasokról) láttam, hogy nincs park, liget, sétatér, amelynek játszóhelye, homokdombja, tornaeszköze nem volna. Öröm nézni, amint a kis német fiúk, lányok nekipirultan ellepik a nyújtót, póznákat, korlátokat és a sok alkalomszülte gyakorlat mily ügyességet, izomerőt fejleszt bennük.

Tiszta naivság volna tőlünk megemlékezni a gyönyörű angol parkokról, hol a pázsiton gyermekek hevernek, hölgyek húzzák végig uszályukat, székek vannak elhelyezve pihenőül, kis angol fiúk, leányok vágatnak el lobogó hajjal ponyjukon, népgyűlések folynak. A Hyde Park Serpentineje előtti póznán harangszóra megjelenik az intő zászló szemérmes ladiék figyelmeztetésére és ujjongó fiúk vetik le egy pillanat alatt ruhájukat és bukfenceznek bele a medence kristálytiszta vizébe. A hágai Buschban, a brüsszeli grand parkban mindenütt az emberé, a gyereké a pázsit, nem úgy, mint nálunk, ahol a pázsit kizárólag a kihágókat vadászó öröké és rendőré. Ami várkertünk bejáratánál – benn templomi csend honol – elszednek a gyermekektől minden játékszert; a párisi Tuillériák taván boldog rikoltozással igazítja az arasznyi francia admirális az ő kötélén vonszolt Dreadnoughtját.

De mikor lesz nekünk ennyi szabadságunk? Az uralkodó demokrata városatyák mosolyogva lesajnálják a feministákat, akik az egyrészt rosszakaratú, másrészt értelmetlen városi gazdálkodással elégedetlenkedve azon iparkodnak, hogy anyai, háziasszonyi belátást, tapasztalatokat vigyenek bele a korrupció, a személyi és klikkédekkel megrontott városházába. A nők és a gyermekek várhatnak. Hiszen ők, az uralkodók is csak ilyen állapotok mellett nevelkedtek és mégis diktátorai lettek a városnak* Miért legyen a gyermekeknek nálunknál jobb dolguk?

Jár-e az Önök kaszinójába, klubjába, kávéházába „A Nő és a társadalom?” Hanem; rendeltesse meg.

SZEMLE.

A norvég nők diadala. A norvég nők 1901-ben községi, 1907-ben pedig politikai aktív és passzív választójogot kaptak, azonban csak adócenzus alapján. A nők politikai befolyásukat elsősorban is arra használták, hogy a jogokból még kizárt nőknek szolgáltatassanak igazságot. Óriási többséggel (71-10 ellen) fogadták el a nők általános községi választójogát megadó törvényjavaslatot. A norvég választójogi egyesületek szüntelen agitációt folytatnak a politikai jogból még kizárt nők egyenjogúsításáért.

A Mária Dorottya-Egyesület jubileuma. Magyarország kenyérkereső asszonyainak ez a legrégebbi egyesülete április végén ünnepelte alapításának huszonötödik évfordulóját. Ezalatt az idő alatt jótékonyági egyesületből olyan szervezetté fejlődött, amely a tanítónők karának művelődési, gazdasági és társadalmi haladásáért küzd mind intenzívebben. Sebestyenné Stetina Ilona ünnepi beszéde tömör rajzát adta ennek a fejlődésnek, melynek egyike legfontosabb stációja volt a nők gimnáziumi és egyetemi tanulmányainak úttörése.

A spanyol egyetemek. Spanyolországban egy új keletű törvény alapján a nők a férfiakkal teljesen egyenlő feltételek mellett látogathatják az egyetemeket. Nálunk pedig még mindig csak egyes fakultásokon hallgathatnak nők és ezeken is a férfihallgatókénál sokkal nehezebb feltételek mellett. Ezeket a feltételeket is eddig mindjobban szigorították.

Követendő példa. K. M. előfizetőnk M ... i-ben a maga példánya mellett egy példányra előfizet a m. ...-i kaszinó számára. – Dr. H. R.-né a Feministák Egyesületének tagja, unokahúga számára születésnap ajándékkul előfizetett „A Nő és a társadalomra” – G. E.-né L-en a város intelligenciájánál előfizetési ívet köröztet. Agitációja máris szép sikerrel járt.

A KIADÓHIVATAL.

Férfiliga a nők választójoga érdekében. Április 29-én óriási érdeklődés mellett megalakult a férfiliga. Tisztikara a következő: Elnök: dr. Dirner Gusztáv egyet. m. tanár; alelnökök: Szász Zsombor és Zipernovszky Károly műegyetemi tanár; titkár: Demény Ottó mérnök; pénztáros: Csúry Jenő min. tanácsos; ellenőr: Fleissig Sándor bankár. A férfiliga körülbelül 200 taggal alakult. Ezek között közéletünk számos kitűnősége. Helyszíne miatt a ligáról bővebben csak lapunk legközelebbi számában fogunk beszámolni.

Választójogi demonstráció Londonban. Június 18-án Londonban az összes eddigi választójogi meneteket felülmúló felvonulást rendeznek a választójogi egyesületek. Az 1906-iki menetben 250,000 ember vett részt, most ezen a számon is túl akarnak tenni. A világ minden részéből jelentkeztek résztvevők a nemzetközi csoporthoz: magyarok részvétele is kívánatos. Az időtájt Londonba készülök érte-

sítsék sürgősen a Feministák Egyesületét (V. Mária Valéria-utca 12. sz.).

Új frankció. Angol szokás szerint a király halálát minden városban a polgármester hirdeti ki ünnepélyes szertartások között a közönségnek. Dr. Garrett Anderson aszszony, Alderburg polgármestere, az első nő, aki ezt a funkciót – Edward király halála alkalmából – teljesítette.

Broda tanár előadása. Rudolf Broda a Társadalomtudományi Társaságban április 29-én előadást tartott arról, hogy mit tanulhatnak egymástól az egyes népek. Előadásának egy nagy részét a nők választójogának szentelte. Broda föltétlen híve a nők választójogának és ezen hitben megerősödött, amidőn Új-Zélandban tartózkodott. Ő pártpolitikai szempontból változást nem vár, mert a nők épűgy oszlanak meg a konzervatív, liberális, demokrata és szocialista pártok között, mint a férfiak. De azt tapasztalta, hogy etikai szempontból megváltozik az a társadalom, amely a nőnek megadta a választójogot. Igaz és mély szenvedéllyel felkarolják a nők a társadalmi reformokat; küzdenek az alkohol, a játékszenvedély ellen, munkálkodnak a gyermek érdekében stb. Kiemeli, hogy az ausztráliai Viktória államban az u. n. sweating-bill (izzasztó rendszer) elleni törvény sohasem emelkedett volna törvényerőre, ha a nőknek nincs meg a szavazati joguk. Új-Zélandban a nők szavazati joga hozta meg az alkoholtilalmat, amely ott előbb parlamenti többséget nem kapott. De meg is változott azóta – Broda személyes tapasztalatai – a társadalom esti képe, különösen a munkásság körében. A fiatalabbak megtöltik a könyvtárakat, koncerteket hallgatnak stb., a családos ember családjának él; sejtette azt a munkásnő, midőn élete és családja megromlottja, az alkohol ellen szavazott.

De legfontosabb kihatása a nő választójogának az, amire még kevesen mutattak rá: a szavazó nők a népképviselést megisztították minden erkölcsi szempontból kétes elemtől; tekintettel vannak a jelölt múltjára, jellemére stb., úgy, hogy most már a férfiválasztók is jól választják meg jelöltjeiket. Az a kifogás, hogy ilyen szigorú cenzus mellett néha tehetséges, lángeszű emberek a képviselőtestületből kimaradnak, nem érv, mert a nemzetre nézve üdvösebb a becsületes közepes tehetség, mint pl. az erkölcsi fogvatkozásban szenvedő lángész. Ha pl. meglett volna a nők választójoga Franciaországban, mondja Broda, a Panama-skandalum meg nem bélyegezte volna a francia társadalmat; azt pedig csak megengedi mindenki, hogy a panamisták zseniálisak voltak.

Amit Broda a zöld asztalnál mondott, azt megismételte a fehér asztalnál is: föltétlen híve a nők választójogának és azt hiszi, hogy Franciaország is hamarosan megadja nőinek a választójogot, mert a francia nem elvi ellenfele ennek a reformnak. Dr. –h –n.

Björnsterne Björnson. A nagy norvégban a nőmozgalom egyik legnagyobb védőjét vesztette el. Björnson hitt a nő emberi hivatásában, s azért a legtökéletesebb egyenjogúsítás tántoríthatatlan bajnoka volt. Megadatott neki abban a diadalban gyönyörködni, amely az utópianak csúfolt eszmét megtestesítette: megérte, hogy a norvég asz-

szonyok megkapták a választójogot és a parlamentbe is választottak.

Feminizmus a parasztasszonyok közt.

A választási mozgalom idején a Feministák Egyesületének nagy mértékben módjában volt parasztasszonyok és földművesek között agitálni. Az ezeknek bámulatos értelméről, logikus gondolkodásáról, egyszerű méltóságáról tett megfigyeléseiről lapunk legközelebbi számaiban fogunk beszámolni.

Különfélék. A nők választójoga érdekében az Egyesült-Államok kongresszusánál benyújtott memorandumot 16 amerikai állam kormányzója is aláírta. – A Stratford-on-Avoni-i Shakespeare Színház ez ideji díját 615 pályázó közül Mrs Lionel Marks = Josefina P. Peabody nyerte el „The piper” című vígjátékával. Mrs Marks Angliában jól ismert suffragist. – Frankfurtban a háziasszonyok szövetséget alakítottak, amely észszerű reformokkal akarja a cselédkérdést megoldani. Célja: a cselédtörvény megszüntetése és modern törvényekkel való helyettesítése. Mindkét fél jogait és köteleseit megállapító szerződések kötelezővé tétele, díjtalan állás-közvetítők és nagystílű háztartási iskolák szervezése.

HOGYAN KAPTAK A NŐK VÁLASZTÓJOGOT?

Írta: CICELY HAMILTON és CHRISTOPHER ST.-JOHN.

Vígjáték egy felvonásban.

Először színrekerült a londoni Royalty Theatreben 1909 április 13-án.

(Befejezés.)

HORACE: Ne búsulj, Ethel; nekem nem kell semmi! Bemegegnek a városba ebédelni és azután színházba megyek. Remélem mire hazajövök, nem leszek már itt. Ha igen, rendőrért küldök.

(Belép Maudie Spark, feltűnően szép fiatal nő; hangja rekedtes a sok színpadi használattól, a fején óriási kalap van.)

MAUDIE: Halló, halló, ki beszél itt rendőrökről? Csak nem az én kedves Horace rokonom?

HORACE: Hogy mersz te idejönni?

MAUDIE: Kénytelen vagyok vele, öregem. Ha volna közelebbi férfirokonom, biztosan hozzá mentem volna. De te vagy, Horace, ennek a szegény árvának az egyetlen unokatestvére. Hova sietsz olyan nagyon?

HORACE: Ne tartóztass, színházba megyek.

MAUDIE: Hiú remény! A színházak egytől-egyig zárva vannak; a mulatók szintén. A színésznők sztrájkba léptek. Én is megtettem a magamét. Maudie Spark, a színésznők királya nem játszik mindaddig, amíg a nőnek meg nem adják a választójogot. Hölgyeim és elvtársaim, bizonyára örömmel hallják, hogy a sztrájk gyönyörűen megy. A nagy posztóüzletek holnap zárva maradnak. Egy férfi nem tud egyszerre 15 fiatal leányt helyettesíteni úgy-e? A hercegnők az utcán könyörögnek asszonyoknak, hogy jöjjenek be és mosdassák meg a csecsemőiket. A kereskedők bérszolgákkal szeretnék az írásos munkáikat elvégeztetni. Minden férfinak a háza tele van nőekkel: akárcsak Horryé. Sokan a színházakba

akartak menekülni, akárcsak Horry. De egyetlenegy színház sincs nyitva. Ó micsoda dal lesz ebből: „Az asszonynak otthon a helye: nem hiszem, nem hiszem, nem hiszem.”

HORACE: Még ha ez nem is csupán ellenem irányuló összeesküvés, még ha több nő is van Londonban, aki megtagadja, megszegényíti a nemét, –

MAUDIE: Megállj! Ne tovább! És mit teszel te? Rendőrséggel, szegényházzal fenyegetsz bennünket.

HORACE: Nem te hozzád szóltam.

AGATHA: Miért ne, Horace? Hiszen rokonod? Éppen úgy szüksége van az oltalmadra, mint nekünk.

HORACE: De itt nem erről van szó. Kijelentem, hogy ez az eljárás egy cseppet sem méltó úrinőkhöz és hogy bármi történjék is, a férfiak tudni fogják, hogy mit tegyenek és azt mindenkor méltósággal és határozottsággal fogják megtenni. (Ennek a kijeletésnek a súlyát azzal növeli, hogy gesztikulálás közben erősen rácsap az asztalon fekvő kenyérré.) Egy pár ilyen kiállítás nem fogja őket megijeszteni.

MAUDIE: Igazán? No, ezt szeretem. Olyan határozottak és méltóságteljesek voltak, hogy máris mint az örültek szaladnak a parlamentbe és szidják a kormányt, hogy miért nem adott a nőknek már eddig is választójogot. (Kívülről rikkancsok lármája hallatszik.)

MOLLY: Nagyszerű! Máris?

KRISZTINA: Legyen szíves, Horace, vegyen egy újságot. Sokan vannak, akik csak akkor hisznek el valamit, ha nyomtatásban látják»

ETHEL: A rikkancsok valamit kiabálnak. Hallgassuk csak!

(Kint kiáltozások. Külön kiadás! Nagy asszonysztrájk!

A színházak zárva vannak! Asszonyok sztrájkja! Külön kiadás! Esti kiadás!)

MOLLY: No, látjátok! Ma reggel óta a suffragettekről mint nőkről beszélnek.

ETHEL (az ablaknál): Hé, újságos!

(Kint tovább kiabálnak: Külön kiadás! Férfiak küldöttsége a kormánynál! Választójogot a nőnek! Külön kiadás!)

ETHEL: Szent isten, itt van Lujza néni! (Horace e név hallatára az asztal alá búvik. Lujza néni belép. Egyik kezével egy kövér kutyát vezet, a másikban egy papagályt cipel kalitkástól. Kellemes külsejű, középkorú nő. Úgy néz ki, mint azok az asszonyok, akik bútorozott lakásokat adnak bérebe és a tények nem hazudtolják meg ezt a látszatot. Meglehetősen tanulatlan, de jó adag veleszületett intelligenciája van. Egész megjelenése egyszerű, meglehetősen közönséges. Körülbelül 30 év előtti divat szerint van öltözve.)

LUJZA NÉNI: Mind itt vagytok, drágáim? Hisz ez pompás! Horace hol van? Elment? Annál jobb, legalább szabadon beszélhetünk« Sajnálom, hogy elkéstem, de az állatok gyűlölik a hurcolkodást. Sokáig tartott, amíg megmagyaráztam nekik, hogy sztrájkolnunk kell. Azt hiszem, itt majd jól érzik magukat. Te szereted a kutyákat, Ethel, úgy-e?

ETHEL: Pontót nem. Mindig megugat.

LUJZA NÉNI: Milyen okos ez az állat! Tudja, hogy nem vagy barátja a mi ügyünknek*

ETHEL: Dehogy sem vagyok! De azt hittem mindig, hogy semmi közöm hozzá, hiszen boldog házasságban élek.

LUJZA NÉNI: Azt hiszem, ma alaposan megváltozott a véleményed! No hát, micsoda nap volt ez a mai! Sohse hittük volna, hogy minden ilyen simán megy majd« Úgy hallom, hogy a törvényjavaslatot egyszerűben keresztülhajszolják. Nincs több megszegett ígéret, nincs több kifogás! Végre tények beszélnek, nem szavak« Látátok a lapokat? A sajtó bezzeg nem bojkottál ma bennünket. (Krisztina, Molly és Maudie az újságok után nyúlnak.) A fiú, akitől a lapokat vettem, visszatette a pénzt Pontó perselyébe. Ez a kutya legalább öt fontot kereset ma már a választójogi propaganda javára.

HORACE (kidugva fejét az asztal alól): Hazugság!

MOLLY: Hallgassatok csak ide! Nagyszerű, fényes! (Olvas) „A nők sztrájkja” Lyons testvérek és társa cég a nagyérdemű közönség tudtára adja, hogy a hadügy-miniszter engedélye alapján, sztrájkoló pincérnőit a második testőrezred szolgálatban nem levő tisztjei és legénysége helyettesítik. Az üzem tehát nem szenved fennakadást”.

KRISZTINA: No és mit szóltok ehhez? (Olvas) „Legújabb. Azt halljuk, hogy a tengerészönkénteseket megbízta felettes hatóságuk a képviselőház sztrájkoló napszamosasszonyainak helyettesítésével!”

LUJZA NÉNI (Ethelhez): Látod? Olvasd el a „Star” is.

ETHEL: (remegve olvas): „A Westminster! szegényház előtt bebocsátásra váró asszonyok tömege már másfél mértöldnyi területet foglal el. Minthogy az egész rendőrség a férfiak felvonulásának rendbentartásán dolgozik, a rendőrfőnök felhatalmazást kapott rendkívüli eszközök életbeléptetésére.”

MAUDIE (nevetve): No, ez se rossz. (Olvas): „Tudósítónk, akit a miniszterelnökhöz küldtünk, hogy véleményét és szándékát kitudja, azt a választ kapta, hogy a kegyelmes úr nem fogadhatja, mert azzal van éppen elfoglalva, hogy a cipőfényesítő fiú és a külügyi hivatal küldöncének segítségével az ágyát megvesse.”

LUJZA NÉNI: Lám, sohasem fogad. No, most sajnálhatja, hogy bennünket sohasem fogadott. Mindenki őt hibáztatja. Igazán meglepő, hogy hány férfi és hány újság jött rá hirtelen, hogy mindenkor híve volt a nők választójogának. Persze, most ez a helyes álláspont. Nagyon megalázó volna rájuk nézve, ha most bevállalnának, hogy csak akkor változott meg a véleményük, amikor pisztolyt szegeztek nekik. Én a magam részéről szívesebben lennék most olyan férfi, aki mindig barátunk volt, mint olyan, aki ellensége volt ügyünknek» Ma már nem népszerű dolog a választójog ellenzése. Minden férfi, aki még ma is ellenkezik a mi törekvéseinkkel, megérdemelné, hogy a legelső lámpavásra felhúzzák«

ETHEL: (rémulten az asztalhoz szalad): Oh, Horry, kedves Horrym! (Horace kibújik az asztal alól.)

LUJZA NÉNI: AZ Isten áldjon meg, hát te mit keresel az asztal alatt?

HORACE: Semmit. Csak azt hittem, hogy ott nem leszek utatokban.

LUJZA NÉNI: Csak nem én előlem bújtál el?

HORACE: Elbújni előled? Hát nem látlak mindig szívesen?

LUJZA NÉNI: No, nem nagyon vettem észre. Különben ma nem látogatóba jöttem, hanem azért, hogy

nálad maradjak. (Horace megtörve, erőtllenül kezd a szobában fel-alá járni; Ethellel tanácskozik.) Igaz, nem tagadom, nem volt csekélység otthagyni a házamat, ahol mindenképpen kedvükben jártam a lakóimnak, férfiaknak és nőknek, ifjaknak és véneknek huszonöt év óta – és senkinek sem volt oka panasza. Igazi otthonnak tartják a házamat. Női lakóim mind elmentek még én előttem ugyanabból az okból, mint én, – de hogy azok a szegény fiúk hogyan jutnak ma ebédhez, azt igazán nem tudom. Olyan tehetetlenek! No, most már megtörtént; feladtam a penziómat és tőled függök most, Horace, te fogsz eltartani, amíg polgárjogaimat megkapom. Lehet, hogy soká fog még tartani.

HORACE: Nem kell soká tartania. Nem engedem meg. Egyszerre meglesz. Ne vágjatok olyan meglepett arcokat. Tudom, hogy sokáig ellenkeztem, de figyelmen kívül hagytam egyes dolgokat. Azt hittem, hogy csak egy pár ugráló és kiabáló dervis akar választójogot, de furcsának találom, hogy téged, néni, aki olyan határozott jellemű vagy és annyira tudsz a pénzzel bánni, nem tartanak alkalmasnak arra, hogy szavazz. Abszurdum!

MAUDIE: Bravo! Horry ébredeszik.

HORACE (megvetően néz rá): Ha van is itt-ott egy pár nő, aki nem alkalmas erre – nem akarok neveket említeni – az semmit sem változtat a dolgon. Mit te gyünk? Ki tegye? Ha ez a pusztuló kormány azt hiszi, hogy az asszonyok millióit téttlenségben fogja tartani, csak azért, mert neki nincs anyja, amit Lujza néni mond, hogy minden öt évben egyszer valamit írjanak egy papírlapra és azt beledobják egy urnába, nos hát akkor ez a kormány nem számolt a férfiakkal. (Éljenezs.) Megmutatom nekik, hogy miért van nekem választójogom. Hát mire várnak? Nem mehet minden nő férjhez. Nincs ahhoz elég férfi és ha megkeresitek a kenyereteket és megfizetitek az adókat, kell hogy szavatok is legyen. Ez magától értődik. (Mindnyájan éljeneznek, Krisztina lelkesedéssel kiáltja: Halljuk! Halljuk!) A kormányon rövidlátó hülyék vannak. (Krisztina: Halljuk, halljuk!) Úgy beszélnek, mintha minden asszonynak otthon kellene maradnia mosni és vasalni. Igen ám, de ahhoz, hogy mosóteknője legyen egy asszonynak, előbb otthonának kell lennie, hogy tudja a teknőt hova tenni. És ki ad neki otthont? Erre igazán kíváncsi vagyok. Arra várnak, hogy é n adjak? (Agatha: Igen.) Én azt mondom, hogy ha ő maga tud magának otthont teremteni és meg is tudja tartani, annál jobb mindenkire nézve. Végre is ki az a kormány? Az én képviselőim, akiknek ezeket fizetek évenként, hogy teljesítsék az én kívánságaimat. (Molly: Ohó, ni-ni!) Horace (feléje fordulva, mérgesen): Szeretem, ha egy nő nő marad, de ha választójogot akar – és úgy látszik, hogy akar (Mindnyájan: De mennyire akar!) nem látom be, hogy miért n e legyen neki választójoga. Sok asszony jött ide a legutóbbi választás alkalmával és mind igyekeztek engem megnyerni, hogy az ő jelöltjükre szavazzak. Ha erre ráér – és ilyenkor sohasem hallottam az illető jelölttől, hogy főzőkanál való az asszony kezébe – nem tudom, miért ne érce rá szavazni. Nekem nem kerül időmbe és engem nem zavar a munkámban. Én csak egyetlen egyszer szavaztam életemben, de ez nem tesz semmit. Azért tudom, hogy a választójog nekem mennyit ér. Biztos talajt ad nekem

és erre a nőnek is szüksége van, (Mind: Igaz, úgy van!) akkor meg fogják hallgatni. Én megmondom nekik a véleményemet, de meg ám! Hallanak egyszer egy pár igazságot is. Ezt fogom nekik mondani: „Uraim, az angol férfiak belefáradtak és belebetegedtek az Önök politikájába. Ki kergette bele Anglia asszonyait ebbe a sztrájkba? Önök (Ethel felé fordul, aki ijedten elugrik), mert ostobák voltak és nem értették meg, hogy a nők mit akarnak, mert nem tudták elolvasni a falon levő írást. (Halljuk, halljuk!) Önöknek úgy látszik, mindegy, uraim, hogy az ország egész ipara meg van bénítva, és hogy minden angol ember otthona valóságos pusztaság. Igen, ismétlem, pusztaság, mert önök nem akarják látni, ami olyan természetes, mint az, hogy az arcunk közepén van az orrunk; de bár tudnák Önök, uraim, hogy mi is érdekelve vagyunk ebben az ügyben. Nem vagyunk rabszolgák, nem is leszünk rabszolgák soha (Agatha: Soha, soha!) és követeljük a reformot. Uraim, a viszonyok változtak, a nőknek dolgozniuk kell. Nem bátorítják, nem hívják Öket a férfiak munkára? (Agatha: Kényszerítik őket.) És íme a nők benne élnek a létért való küzdelemben ugyanolyan feltételek mellett, mint mi, de megfosztva a legerősebb fegyverüktől, a választójogtól. Ha Önök nem adják meg a nőknek a választójogot, uraim és ha ők e jog nélkül nem mennek vissza a munkába, miből éljenek akkor tovább? Ki tartsa el őket? Talán nyugdíjat akarnak adni valamennyinek az ország pénzéből? El is viheti önöket az ördög, uraim, bocsánat a kemény szóért. Tisztán látjuk, hogy az asszonyok sohasem szánták volna el magukat erre a lépésre, ha nem volnának súlyos igazságtalanság áldozatai. (Mind: Soha!) Miért ne legyen beleszólásuk a törvénybe, amely az élelmiszerek és ruházati cikkek árát szabályozza? Nem fizetnek az edelükért és a ruhájukért? (Maudie: Egész életemben fizettem érte.) Miért ne legyen szavuk a munkabér és munkaidő megállapításában? Nem dolgoznak ők is? Ha egy szikrányi becsületes érzés van Önökben uraim –

(Gerald William megjelenik. Összefüggéstelenül rekedten kiabál. Rá sem lehet ismerni benne az egy óra előtti csinos, szerény férfira. Számos választójogi jelvény és szalag van rátűzelve, a kezében egy zászló „A brixtoni férfiak azt kívánják, hogy még ma legyen a nőnek választójoga.” felírással.)

WILLIAMS: Cole, Cole, siess, siess, elkéssel! A városháza előtt gyülekezünk. Hát mire vársz? Nincsenek még elegenden? Nálam tizenkettő ül a szalonban. Lekésünk a felvonulárról, ha nem jössz már is. Siess, indulj! Választójogot a nőnek! Hol a zászlód? Hol a jelvényed? Le a kormányral! Választójogot a nőnek! Akarsz holtodig eltartani egy tucat asszonyt? Brixton minden férfilakója a parlament elé vonul. Kérj kölcsön egy jelvényt és indulj. Siess! Utánam! (Kirohan kiáltozva: Választójogot a nőnek! Az asszonyok nem rabszolgák! Esküszünk, hogy rabok többé nem leszünk! Választójogot a nőnek! (Mind Horacera tűzik a választójogi szalagjaikat.)

ETHEL: Kis hősöm! (Horace nyakába borul.)

HORACE: Ám függjetelek tőlem mindnyájan. Kivonom én az igazatokat. Ha azt akarjátok, hogy egy dolog sikerüljön, férfira bízátok. Választójogot a nőnek! (Agatha zászlót ad a kezébe, Horace méltóságteljesen kivonul, a többiek lelkesen éljeneznek.)

(Függöny.)

Ügyvezető:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Pénztáros:
HELLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Asany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanfónók elhe-
lyezése ugyanekkor.

Tagdíj tételzés szerint; legalább évi 10 korona.

Politikai propaganda-költségeinkre adakoztak:

Csokormegváltás Kaposvár.....	10.-	K.
Himmler Gyuláné	4.-	”
Turcsányi Imréné, Fischer Aladár, Höl- zer N. Szeged	4.-	”
Zipernovszky Károlyné	20.-	”
Borsodi Aranka	1.-	”
Feldmár Kornélia	-70	”
Demény Ottó	1.-	”
Zorkóczi Samuné, Ózd	10.	”
Fekete József	2.-	”
Eddigi gyűjtésünk.....	4110.19	”
Összesen	4162.89	K.

JÚNIUSI MUNKATERV.

1-11-ig: Segédkezés az olyan képviselőjelöltét választásánál, akik programbeszédükben a nők választójoga mellett nyilatkoztak.

4-én, szombaton este 9 órakor: kedélyes összejövetel a budai Várkert-kioszkban. A hajókirándulás részletes programjának végleges megállapítása.

10-én, pénteken: Hajókirándulás énekkarral, zenével és táncal; indulás az Eötvös-térről 8, 9, 10 és 11 órakor. Belépő-díj 3 k, tagoknak 2 korona.

18-án és 25-én, szombaton este 9 órakor: kedélyes összejövetel a budai Várkert-kioszkban, az egyesületi és politikai folyó ügyek megbeszélése céljából.

21-én ifjúsági kirándulás. Találkozás a közúti vasút zugligeti végállomásán d. e. 10 órakor. Rendezi az ifjúsági bizottság.

Nyiralásra készülő tagtársaink szíveskedjenek hivatalos óráink alatt egyesületünk helyiségét fölkeresni, hogy propagandaanyaggal felszerelhessek; így nyáron át is előbbre vihetjük ügyünket!

Propaganda-nyomatványaink közül legújabbak:

1. Miért kell a nőnek a választójog? Röpirat, ingyenes osztogatásra.

2. Az általános választójog új fogalma. (külföldi államférfiak nyilatkozatai.) Ára 20 fillér.

3. A nő választójogáról. írta Dirmer Gusztáv dr. Ára 20 fillér.

4. Választójogi képes levelezőlapok, művészi kivitelben. Áruk darabonként 10 fillér, tucatja 1 k.

5. Választójogi bélyegek, levelek leragasztására és díszítésére; darabja 1 fillér, 30 drb. 20 fillér. Mind ezekből szívesen adunk át nagyobb számú példányokat t. tagtársainknak, kérve a nyár folyamán terjesztésüket; evvel mind anyagilag, mind eszméink terjesztése útján szolgálják ügyünket.

Mielőbb kérjük tagtársaink látogatását a nyári felszerelés összeállítása ügyében; evvel sok fáradságtól és postaköltségtől és munkatorlódástól kímélik meg irdánkat.

követendő példa. A nyári propaganda egy új hatásos módszerének ötletét veti fel gróf Teleky Sándorné tagtársunk, aki tátrafüredi nyaraiója vendégszobáiban berámázott propagandaiveinket akasztja a falra. Berámázásra alkalmas ívek most készülnek. Tagtársaink rendelkezésére állnak*

Politikai agitációnk. Igaz örömmel állapíthatjuk meg, hogy az utóbbi évek agitációja bő termést hozott ügyünknek a választási mozgalom idején. Az ország minden részéből érkeztek be hírek arról, hogy a képviselő-

jelöltek nyilatkoztak a nők választójoga mellett. Egyesületünk megbízottai május hó folyamán az ország minden részében odaadón, fáradságot nem ismervé agitáltak ügyünk érdekében. Szigorúan ragaszkodtunk ahhoz, hogy párttinktét nélkül csak a jelölt választójogi állásfoglalása alapján foglaljunk állást. Hozzávetőleges számítás szerint a Justh-párt és a Nemzeti Munkapárt jelöltjei között van legtöbb híve a nők választójogának, ezt követi a Kossuth-párt, míg legkevésbé híve van a néppártban.

A Bánffy-szövetség ügyével lapunk más helyén foglalkozunk.

külön ki kell emelnünk, hogy az országos mozgalomban a Nőtisztviselők Országos Egyesületének több buzgó tagja is tett - bennünket nagy hálára lekötéző - szolgálatot ügyünknek.

De, igen tisztelt Tagtársak! Ez a propaganda, bár összes agitátoraink díjtalanul szolgálják ügyünket, nagy összegeket emészt fel. Pénzre van szükségünk, sok pénzre, hogy sikerrel haladhassunk tovább, ragyogó célhoz vezető utunkon!

Tanfolyam a nő választójoga anyagának köréből. Politikai bizottságunk elhatározta, hogy június, július és augusztus hóra terjedő tanfolyamot nyitunk a nő választójogának kérdéséről. A tanfolyam első sorban előadók és szónokok képzésére szolgál. Anyaga felöleli a nő választójogának történetét, fejlődését, jelen állását, összes vitatott mellékérdéseit. A tanfolyamot politikai bizottságunk elnöke vezeti. Jelentkezést titkárságunk elfogad.

MÁJUSI KRÓNIKA.

Vitaértekezletünkön Szegvári Sándorné tagtársunk alaposan és részletesen fejtegette azokat az okokat, amelyek a családanyára nézve teszik kívánatossá a politikai jogokat és azokat, amelyek ugyancsak a családanyát teszik jogosulttá a választójogra. Kimutatta az olyan sokat dicsért magyar családjogban is mutatkozó igazságtalanságokat, amelyek megszüntetése az egész társadalom érdeke. Utalt a nő háztartási munkájának gazdasági és ethikai jelentőségére, amelynek lebecsülése lépten-nyomon érezhető. Szigorúan bírálta a demokratikus haladás hívei közül azokat, akik rövidlátóan másodrangú fontosságot tulajdonítanak a nő politikai felszabadulásának.

A nagy tetszéssel fogadott előadást vita követte; a felszólalók közül hárman elleneztek a nők választójogát; érveik: 1. a családanya elégedjék meg avval, amit férje nyújt neki; a gyermekek nevelésére ma korlátlan befolyása van; 2. a radikális férfiakat támadni nem szabad; 3. a nők nem érettek a politikára. Az előadó megmagyarázta ad 1. hogy a törvények éppen ott kellene, ahol a házastársak békésen megegyezni nem tudnak; a gyermeknevelés terén legsúlyosabb sérelmei: szülői hatalma nincs és az iskolák szervezetére nem gyakorolhat befolyást; ad 2. mindenkit szabad támadni, aki saját elveit tagadja meg, már pedig a radikális gondolkozású férfiak önmagukkal jutnak ellentmondásba, midőn a jogkiterjesztés útján nemi uralmat akarnak az osztályuralom helyébe léptetni; ad 3. a választójog nem az „érett-ségért*” járó jutalom, hanem az egyéni érdekek megóvására szolgáló eszköz. Evvel banni megtanulhat mindenki, ha alkalma van arra, hogy gyakorlatot szerezzen kezelésében.

Pályaválasztási értekezletünk ezúttal különösen értékes szakelőadások sorozata volt; a rendezés fáradsá-

gos munkájának kitünő elvégzéseért nagy elismerés illeti buzgó titkárunkat. Magyar Kázmér ors, kertészeti felügyelő a kertészeti, Ladányi Jenő dr. iparfelügyelő helyett ügyvezetőnk az ipari, Thury Zoltánné a fémhőmérő-, ruhavarrási és kalapdiszító, Milch Ilona a fogászati, Máté Olga a fényképészeti, O p p e l Magda az iparművészeti, Hacker Boriska gyógyszerész, Pogány Paula a tisztviselőt, Bálint

Aranka dr. a tanítói és tanári, Hacker Mariska a zenetanítói, Königsberger Lea dr. az orvosi pályát ismertette.

Figyelmeztettük a közönséget a pályaválasztás nagy jelentőségére, a jó kiképzés fontosságára és a szak-egyesületek nagy hasznára. Felajánlottuk a pályaválasztás előtt álló leányoknak a Gyakorlati Tanácsadó díjtalan szolgálatait.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETÉNEK ÉVI JELENTÉSE.

Az 1910. évi közgyűlés elé terjesztette s DIRNFELD JANKA titkár.

(Befejezés.)

Az októberben tattott patronage-kongresszusra képviselőkül Glücklich Vilma-t és du Márkus Dezsőt küldte ki egyesületünk. Mindketten a preventív intézkedések érdekében és a munkanélküliség gyors és hathatós orvoslása mellett emeltek szót.

Ebben az egyesületi évben ismét 2 pályaválasztási értekezletet tartottunk. Az első az iskolaév befejezése előtt szülők és serdülő leányok nagy érdeklődése mellett folyt le. Ügyvezetőnk elnöki megnyitójában hangsúlyozta, hogy mennyire szükséges minden leányt kenyérkereső foglalkozásra képesíteni, hogy az élet minden körülményei között gondoskodhassék saját fentartásáról. A pályaválasztásnál az egészség a testi erő, az értelmi képesség és az egyéni hajlam legyen irányadó. Az értekezlet csak a befogadóképes és jövedelmező pályákat ismertette, így például nem ajánlotta a tanítónői és postatiszti pályát mint egyelőre túlsúlyoltakat; de annál inkább ráirányította a figyelmet az ipari pályákra amennyiben leányok számára hozzáférhető hat. Az egyes pályák közül a fémhőmérő- és felsőruhavarrást és az ezekre előkészítő ipartanfolyamokat, az iparművészetet s az erre tanító iparrajziskolát, fényképészeti, fogtechnikai, mezőgazdasági és kertészeti, középiskolai tanári, orvosi, gyógyszerészeti és nő-tisztviselői pályákról referáltak előadóink. A nő-tisztviselői pálya előadója határozati javaslatot terjesztett elő, melynek értelmében az értekezlet megkeresi a székesfőváros tanácsát, hogy a leányok számára a fiúkéval azonos, legalább 3 éves felső kereskedelmi iskolát szervezen. Második felnőttek számára rendezett pályaválasztási értekezletünkhöz a fentemlített pályákon kívül a gyermekgondozói, betegápolói, szülésznői pályát és mint eddig eléggé kinemhasznált egészséges, jól jövedelmező foglalkozást a méhészetet ajánlottuk.

I. Szülői értekezletünkön Stark Lipótné a békemozgalomról és annak eredményeiről, Ziperovszky Károlyné a

nevelés feladatáról értekezett a békemozgalom fejlesztése érdekében. Kifejtette, hogy a hazafiasságnak sokkal magasabbrendű, a nemzetre nézve hasznosabb nyilvánulása a harcias socializmusnál az, amely békés munkával kívánja biztosítani a nemzet gazdasági helyzetét, növelni kulturális fejlettségét. Szülői értekezletet tartottunk továbbá; II. „**A Karácsony hatásáról a gyermek lelkére**”, előadó Dirnfeld Janka volt. Feltűntette a karácsony ünnepét megelőző, a gyermek lelket megzavaró, karos izgalmakat. III. „**Az iskolásgyermek délutánja otthon**” címen Szirmay Oszkárné értekezett és sok hasznos gyakorlati útmutatással szolgált. IV. Deményné Peisner Ella „**A büntetések és jutalmak szerepéről a nevelésben**” tartott előadást. Kifejtette, mennyire fontos, hogy a gyermek tetteinek megítélésében ne az vezessen bennünket, hogy a felnőttek szempontjából hogyan sikerültek, hanem, hogy mi volt a gyermek szándéka? Glücklich Vilma „**A gyermek szórakozásairól és örömeiről.**” beszélt Állást foglalt a természetellenes, a felnőttek kedvteléseit majmoló, a gyermekeket unottá, fásulttá tevő szórakozások ellen.

Hogy a serdültebb ifjúsággal közvetlen kapcsolatot létesítsünk s hogy nevelő munkánk hatását ne csupán közvetve a szülők útján érvényesítsük, **ifjúsági értekezleteket** tartottunk. Az első értekezlet előadója, dr. Alexander Bernát egyetemi tanár, mélyen járó elmélkedéssel és művészi formában tárgyalta az **önképzés** problémáját. Második ifjúsági értekezletünkről, melynek előadója dr. Cicely Corbell volt, jelentésünk más helyén számoltunk be.

Vitaértekezletet tartottunk a testnevelés nagy fontosságú kérdéséről. Az előadó Pogány Paula kimutatta, hogy a nő úgynevezett testi gyengesége, a nála különösen serdülő korban gyakran előforduló vérszegénység mily szorosan függ össze az ülő életmóddal és esztelen öltözködéssel. Októberi testnevelési értekezletünk keretében alapos és lendületes előadást tartott dr. Györi Ilona arról a

testfejlesztő hatásról, amelyet a rendszeres mozgás gyakorol a női testre.

Hogy a női test észszerű és rendszeres fejlesztése érdekében a kezdeményező lépéseket megtegyük, Tóth Ferenc tornatanár vezetése mellett tornatanfolyamot szerveztünk.

A januárban lefolyt Testnevelési kongresszuson egyesületünket Glüclich Vilma és Schwimmer Rózsa képviselték; előbbi a versenyek káros hatásai, utóbbi a katonai szellem túltengése ellen szólt fel.

Októberi vendégünk dr. jur. Annie de Waal rendkívül tartalmas előadásban a jogász nő társadalmi segítőmunkáját méltatta. Ibsen egyik megfontolást érdeklő mondasából indult ki: „A nő nem találhatja meg önmagát, a maga sajátos egyéniségét a mai társadalomban, amely kizárólag férfiak által szerkesztett törvények után igazodik; nem érezheti biztonságban magát oly vádlók és bírók között, akik a nő minden cselekedetét csupán a férfi szempontjából ítélik meg.” A nőknek küzdeniük kell ez igazságtalanság ellen. Rávilágított arra, hogy a gyermek és jogvédelem, a szociális munkásságnak ez a két nagyjelentőségű ága, nőjogászok hiányában csak tökéletlenül fejlődhetik.

Decemberi gyűlésünkön az Anya- és Csecsemővédő-Egyesület díszközgyűlésén bennünket ért támadást kellett visszautasítanunk; ott ugyanis Rákosi Jenő szembehelyezte egymással az anyavédelmet és a feminizmust, dicsőítette az előbbinek szolgálatában állókat és kárhóztatta a feministák törekvéseit. Rákosi Jenő elfelejtette (vagy talán nem is tudta), hogy a két áramlat azonos irányú és hogy csak az a törekvés, amelynek ő ellensége, eredményezhette a másikat, az anyaság valódi megbecsülését. Aki tehát a feminizmusnak ellensége, az ellensége az anyavédelemnek is. Glüclich Vilma sorra megcáfolta az ellenünk intézett támadás egyes állításait. Elmondotta, hogy egyesületünk Magyarországon elsőnek foglalkozott az anyavédelem kérdésével, nálunk tartotta e kérdés alapos ismerője, Henriette Fürth német irónó: Anyaságvédelem és biztosítás címen az első ily tárgyú előadást; szavai sok tekintetben nyújtottak útbaigazítást azoknak, akik külön egyesület keretében igyekeztek arután az ismertetett eszméket megvalósítani. Dirner Gusztáv dr. egyetemi tanár felszólalásában kimutatta, hogy az anyavédelem a feminizmus törekvéseivel nemcsak ellentétben nincsen, hanem ugyanazokat a végcélakat szolgálja. Az anyavédelemé a charitatív munka: mentes, gyógyítás; a feminizmusé: a bajokat! megelőzni, a charitatív munkát fölöslegessé tenni. Márkus Dezső dr., kúriai kisegítő

bíró jogi szempontból szolt a kérdéshez. Kifejtette, hogy a feminizmus a nő, az anya, a hitves jogi helyzetének javítására törekszik. Utalt a házasságon kívül született gyermek tarthatatlan jogi és társadalmi helyzetére, mely az anyaságvédelemnek és feminizmusnak egyik legégetőbb, közösen megoldandó kérdése. Szirmay Oszkárné mint az Anya- és Csecsemővédő-Egyesület kiküldöttje, egyesülete nevében sajnálatát fejezte ki a díszközgyűlésen történtek felett és kijelentette, hogy Rákosi Jenő nem az egyesület vezetőségének meggyőződését, hanem csupán saját egyéni véleményét mondotta el. Részünkről hozzá tehetjük, hogy ha a feminizmus ellenségei tudatában volnának annak, hogy egy-egy ilyen indokolatlan kirohanással mennyire szolgálják ügyünket, hogy avval mind az elfogulatlan sajtóban, mind a közönség körében csak fokozott rokonszenvet ébresztenek törekvéseink iránt, akkor bizonyára tartózkodnának az ellenagitáció e túlzásától.

Hogy a feminizmus ellen mindig újból felhangzó vádak határozott és tárgyilagos formában megismerjük, egy antifeminista előadási ciklus rendezését terveztük, amelynek első előadásaként Lux Terka „A feminizmus túlkapasairól” tartott felolvasást egyesületünkben. De már előadása elején kiderült, hogy a legmeggyőzöttebb feminista, s jobbra csak a feminizmus egyes kérdéseinek szerinte korai felvetését helytelenítette. Schwimmer Rózsa koreferátumában részletesen taglalta az előadó kifogásait és megvédte velük szemben egyesületünk álláspontjait. Azóta nem akadt ügyünknek hazai neves ellenségei közül, aki velünk nyilvános mérkőzésre vállalkozott volna.

Januárban dr. Madzsar József hosszabb előadási sorozatban ismertette Afajok fejlődésének a laptörvényeit, Darwin és Lamarck elméletének alapján, állandóan nagyszámú hallgatóság élénk érdeklődése mellett.

A szórakozások terén egyesületünk első kísérlete, júniusi hajóünnepélyünk volt, amely minden várakozáson felül sikerült. A változatos, mulattató műsor mindvégig a legjobb hangulatban tartotta együtt a nagy számban megjelent közönséget. A transzparens mindkét part közönségének figyelmét erre a mondásra irányította: Választójogot a nőknek!

Első ötórai teákon, amelyet dr. van Loenen de Bordes, az amszterdami választójogi egyesület Budapesten időző, volt elnöke tiszteletére rendeztünk, vendégünk ötletekben gazdag, humoros előadás keretében mutatta be a „férfiállamhaztartások” fészkegeit.

Részvettünk azon a cselédkérdésrevonatközös szaktanácskozmányon, amelyet a Magyarországi Nőegyesületek és a

Magyar Társadalomtudományi Egyesület közösen rendeztek. Ez alkalommal közlünk Glücklich Vilma és dr. Márkus Dezső szövegeket fel; mindketten a cselédek érdekében méltányosabb, szabadabb szellemben öhajtották a kérdés megoldását.

Vidéki előadásokat tartottunk: Lőcsén, Nyitrán, Pöstyénben, Trencsén telepén, Nagyszombaton, Munkácson, Losoncon, Vágújhelyen, Nyíregyházán, Szombathelyen, Szegeden, Selmezbányán, Kaposvárott és Pécsen, mindenütt a közönség élénk érdeklődése mellett és új meg új híveket toborozva eszméinknek.

Gyakorlati Tanácsadónk, egyesületünknek ez a legsúlyosabb feladatokkal járó intézménye az idén érte el forgalmának tetőpontját. A jogi, pályaválasztási és egyéb tanácskeresők légioi keresték fel irodánkat, sok és nehéz munkát adva Gyakorlati Tanácsadónk vezetőinek. Különösen kell hangsúlyoznunk, hogy e nagyfontosságú és hézagot pótló intézményünket csak úgy fejleszthetjük kellőképpen, ha tagtársaink közül minél számosabban segítenek bennünket e fontos szociális munkában. Nagy szükség volna a Tanácsadónak jelentékeny pénzüsszegekre, hogy a munkáért jelentkezők ideiglenes foglalkoztatásáról újrendszerű foglalkoztató-műhelyekkel, kiképzésükről tanfolyamok létesítésével s így új pályák megnyitásával gondoskodhassék.

Hivatalos lapunkra áttérve, nem hangsúlyozhatjuk elég nyomtatékosan annak nevelő és szervező hatását. A Nő és a társadalom megalkuvást nem ismerő, mindenkor csak az igazságot kereső és szolgáló tartalma ügyünket az ország azon részeiben is erősíti, ahová személyes propagandánk el nem érne. Tudományos része a nőmozgalommal összefüggő tények ismeretét bővíti, gyakorlati része becses útmutatásokkal szolgál, agitatorikus része pedig lelkesedésünket nemcsak hogy ébren tartja, hanem állandóan fokozza. Mindazon szolgáltatásokat, amelyeket a lap te[^]z ügyünknek, azzal kell viszonzoznunk, hogy minden erőnkkel előmozdítjuk lapunk terjedését s evvel fejlesztését. Mennyivel hatalmasabb fegyver lehetne mozgalmunkban „A Nő és a társadalom” ha legalább is kétszer jelenhetnék meg havon-

ként. Azért különösen kérjük t. tagtársainkat, hogy **előfizetők gyűjtésével és hirdetések szerzésével** támogassák lapunkat; minden társaskörben, kaszinóban, klubban, kávéházban kérje ügyünk minden barátja „A Nő és a társadalom”.

Nyugodt lelkiismerettel és igaz megelégedéssel tekinthetünk vissza a lefolyt egyesületi év munkájára, eredményeire. Az a hihetetlen mértékű fejlődés, amelyen egyesületünk rövid 6 esztendő alatt keresztülment, az a szembetűnő hatás, amelyet sajtóra, közvéleményre, hivatalos körökre egyaránt gyakorolnia sikerült, mutatja, hogy helyes úton járunk. Munkánk gyors haladása bizonyítja, hogy annak irányítóit: a bátorságot, a kitartást, az áldozatkészséget nemcsak jól választottuk, de számos tagtársunkban találtuk meg nagy, másutt eddig nem tapasztalt mértékben.

Jó lélekkel ajánlhatjuk tehát annak a férfiiugának is, amely a nők választójoga érdekében dr. Dirner Gusztáv egyetemi tanár tagtársunk vezetése alatt most készül megalakulni: folytassa bátran, kitartóan és áldozatkészen azt a küzdelmet, amelynek megindítására az igazságérzet készíteti.

Ügyvezető: Glücklich Vilma. – V á l a s z t m á n y i t a g o k : Bék Assyné Z. Gizella, dr. Dirner Gusztáv, Dirnfeld Janka, Galló Paula, Gerster Miklós, Gergely Janka, dr. Gold Simon, gróf Haller Györgyné, Kármánné H. Márta, Kuruczné E. Hedvig, dr. Máday Andor, dr. Márkus Dezső, Mellemé M. Eugénia, Pejacsevich Katinka grófnő, Perczelné K. Flóra, Pikier Blanka, Pogány Paula, Reintz Ernő, Schwimmer Rózsa, dr. Steinberger Sarolta, dr. Szana Sándor, Szirmayné R. Irma, gróf Teleki Sándorné, Willhelm Szidónia. – V á l a s z t m á n y i p ó t t a g o k : Kozmáné G. Klára, Mellemé S. Anna, Wagnerné L. Melanie. – S z á m v i z s g á l ó b i z o t t s á g : Bella né Sz. Gizella, Blumgrud Janka, Taubner Margit.

Külföldi meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESEITSEI.

Postatak. 17764.
TÉLEFON 80—75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrásy-út 83.

Az egyesületek tagja! díjtalanul kapják a lapot.

ÖSSZEJÖVETELEK JÚNIUS HAVÁBAN.

8-án és 22-ikén szerdán este ½9 órakor összejövétel a budai Várkert-Kioszkban. (Várkert-rakpart.)

12-én, vasárnap d. u. kirándulás. Útirány: Soly-már-Hüvösvölgy-Guggerhegy-Rózsadomb. Találkozás ny. p. u. d. u. 2 órakor.

15-én szerdán este Va 9 órakor a budai Várkert-Kioszkban Schwimmer Rózsa előadása „A választási campagne tanulságai” címen.

26-án, vasárnap kirándulás: Pomáz-Dobogókő-Dömös. Indulás a Pálffy-téri h. ér. vasúti állomásról reggel 6.05 órakor. Ebédet mindenki magával hoz.

Krónika. Május havában egy választmányi és több bizottsági ölést tartottunk. Felvettünk az egyesületbe 26 tagot. Az iroda 27 elhelyezésről tett jelentést. A bejelentett állásüresedések száma ennél sokszorta nagyobb, miért is ez úton is felkérjük tagtársainkat, hogy állás-talan kollégáikat, vagy azokat, akik állásukat változtatni kívánják, figyelmeztessék egyesületünk díjtalanul működő állasközvetítőjére. Az iskolából kikerülő leányokat is küldjék pályaválasztás előtt egyesületünkbe. A Feministák Egyesülete által rendezett pályaválasztási értekezleten, ahol a tisztviselői pályán szükséges előismeretek megszerzésének fontosságát ismertettük, Pogany Paula, alelnök képviselte egyesületünket.

Részvettünk a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségének azokon a nagygyűlésein is, ahol a képviselőválasztások alkalmával köve-tendő eljárást állapították meg

Eljártunk a közoktatásügyi miniszternél kereskedelmi leányiskolák sürgős szervezése ügyében» A miniszter küldöttségünknek adott válaszában hangsúlyozta, hogy az egyenlő szakképesítés tárgyában elfoglalt álláspontunkat teljesen osztja és kérésünket a sürgősen megvalósítandók sorába iktatja.

A sportbizottság a pünkösdi ünnepek alatt pompásan sikerült kirándulást rendezett a dobsinai jégbarlang és az aggteleki csepkőbarlang megtekintésére. A kiránduláson tíz tagtársunk vett részt* Jelentkezés esetén szívesen megismételjük a kirándulást. Borsodi Aranka és Rudas Ignác tagtársainknak a kirándulás rendezése körül végzett eredményes munkájukért ez úton mondunk köszönetet.

Ingyenes Dunafurdók. A Ferenc-József beteg-ségélyző pénztár a következői közli tagjaival:

Ezennel értesítjük t. tagjainkat, hogy az eddiginél lényegesen nagyobb, — férfi és női osztállyal ellátott — új Dunafurdónket a Rudolf-rakparton, szemben az ország-házával f. évi június havában a tagok kizárólagos hasz-nálatára megnyitjuk. A furdót a pénztár minden tagja díjtalanul használhatja és az egészség ápolása érdekében

kívánatos is, hogy a tagok minél sűrűbben vegyék igénybe. A jegyek kiadása a fürdőben a tagsági igazol-vány és utolsó havi járuléknnyugta felmutatása ellenében folyó évi május hó 15-én kezdődik, június hó végén pedig záródik. — Július 1-től kezdve már nem adhatunk ki jegyeket. — A fényképes fürdőigazolványok csak újabb időből származó fényképekre szolgáltatottak ki a tagsági igazolvánnyal és utolsó járuléknnyugtával szem-lyesen jelentkező tagoknak, ha a képek kéregpapírosra vannak ragasztva, hátlapjukon pedig nincsen nyomtatott szöveg. A jegyek kiadása vasárnap és ünnepnapok kivé-telével naponta reggeli 8-tól d. u. ½3 óráig történik. Postán beküldött fényképeket — a személyazonosság ilyen módon kétségen kívül nem lévén megállapítható — nem láthatunk el igazolással.

Üdülőtelep. Úgy a budapesti, mint a vidéki tagtársak szíves figyelmébe. Üdülő-telepünk az idén Fenyőházán lesz. Igénybe veheti úgy a budapesti, mint a vidéki fiókegyesületekhez csatlakozott minden fendes tag, aki tagdíját pontosan fizeti és a telepre való utazása előtt legalább 20 nappal jelentkezik. Jelentkezni lehet: június 27-től július 15-ig. Július 15-től július 31-ig. Július 31-től augusztus 16-ig. Augusztus 16-tól szeptember 3-ig terjedő időre.

Egyesületünk a lakást és gyógy díjat fizeti. Olcsó ellátásról gondoskodtunk. Van 3 K-ás és 3.60 K-ás egész napi ellátásra szóló ajánlatunk.

Jelentkezéseket sürgősen kérünk: a fiókegyesületek tagjai saját helyi egyleteik útján jelentkeznek. A beosz-tásnál az részesül előnyben, aki korábban jelentkezett.

Furdókedvezmény. S z o v á t a fürdő igazgatósága az összes nyílt fürdőknél 50%, lakásnál az elő- és utó-ídegyben 30% engedményt nyújt egyesületünk igazolt tagjainak.

A szelvénygyűjtést ismételten tagtársaink figyelmébe ajánljuk”.

Temesvár.

Május 22-én tartottuk meg közgyűlésünket a város-háza nagytermében, amelyen a központot Schwimmer Rózsa képviselte. A kitaró munkásságra buzdító elnöki megnyitó után Mendelsohn Hermina titkár beszámolt egye-sületünk múlt évi működéséről. Jelentését lapunk legköze-lebbi számában szószerint közöljük majd Biedl Karola pénz-tárosi jelentése és a jövő éviköltségvetés megállapítása után egyhangúlag megválasztották a tisztikart és a választmányt. Ügyvezető alelnök lett: Lukács Margit. Titkár: Grün-berger Elza. Ellenőr: Mendelsohn Hermina. Pénztárnok: Biedl Karola. Jegyző: Komor Hedvig. Számvizsgálók: Koch Lujza, Eisenstädter Irén. Solymossy Mariska. Ház-nagy: Kürschner Mariska. Könyvtárnok: Bálint Brigitta és Újvári Regina. Ügyész: dr. Hódosi Adolf. Választmá-

nyi tagok: Berger Irén, Bodó Margit, Frischer Jenny, Funk Edith, Kádár Györgyné, Perger Hermina, Potyé Teréz, Rintchené Mariska, Schwarz Malvin, Soós Eszter, Stein Alma, dr. Szávay Zoltán, Tenner Dóra és Welicskóné Irma.

Schwimmer Rózsa elismerő szavai után megkezdte előadását „A feminizmus terjedéséről a városokban és falvakban”, amellyel egy igazán élvezetes, tanulságos órát szerzett mindnyájunknak, amiért mindnyájan hálásak vagyunk. Délutánra kedélyes összejevetelt terveztünk, amit azonban az őrési eső, sajnos, elmosott.

Most elkezdjük az új esztendő munkásságát, amiben hiszem, tudom, hogy minden tagtársunk részt fog venni, hogy még szebb eredményeket érhessünk el, mint a régiben,

Felhívjuk a t. Tagtársakat, hogyha van köztük olyan, aki a fenyőházi üdülőtelepen nyaralni kíván, az jelentkezzen vasárnap d. e. 11-12-ig az egyesületi helyiségünkben, ahol az elnökségtől kellő információt nyerhet. Itt csak annyit akarok megjegyezni, hogy a tartózkodás nagyon olcsó lesz. Használják fel az alkalmat és látogassák meg hazánk paradicsomát, a híres szépségű Tátrát»

LUKÁCS MARGIT.

Szombathely.

Május havi egyesületi életünknek nem volt jelentős eseménye.

A gyorsírói, könyvelési és német tanfolyamok befejeződtek. Elismerés illeti a tanfolyamok önzetlen vezetőit, Bíró Gyula tanár, Halász Aladár főkönyvelő és Permyer János tanár urakat, akik kitartó buzgalommal fáradoztak a tanfolyamok sikere érdekében, melyet el is értek, mert a tanítványok nagy haladásról tesznek tanúságot. Sajnos, hogy a tanfolyamokra jelentkezők egy része évközben kimaradt» Kivételt képeznek a könyvelési tanfolyam hallgatói, akik mind kitartottak a tanfolyam végéig, s éppen ezért ezen tanfolyam dicsekedhetik a legszebb eredménnyel.

23-án tartott választmányi ülésünk elhatározta a választójogi férfiliga megalakítását Szombathelyen, melynek előkészítésére dr. Fehér Mihály urat, ügyészünket kértük

fel. Hammerschmiedt Malvin, a közgyűlés által megválasztott háznagy helyett, ki ezen tisztségéről sajnálatunkra lemondott, Dünker Terkát bízta meg a választmány.

Örömmel adjuk tagtársaink tudomására, hogy üdülőtelepünk ezidén Fenyőházán lesz, ahol a tagok ingyenes lakást és gyógydíjmentességet kapnak s teljes penzióban napi 3-3.60 K árban részesülhetnek. Oly kiváló kedvezmények ezek, hogy ezeknél, valamint Fenyőháza természeti szépségeinél fogva, bizonyára sokan lesznek, akik egyesületünknek ezen rendkívüli kedvezményét igénybe fogják venni. Jelentkezéseket elfogad a titkárság. Fizessünk pontosan tagdíjainkat!

TROMBITÁS ERZSI.

Arad.

Még mindig csak azt mondhatjuk, amit már többször írtunk. Helyiségünk Deák-Ferenc u. 30. szám alatt van, ahol a hosszú kénytelen pihenés után újra kezdtük, illetve folytatjuk munkánkat. Választmányi jelölőülésünk újra szervezte a tisztviselői kart és a választmányt. Kartársaink figyelmét ismét felhívjuk ingyenes állásközvetítőnkre. Vegyük hasznát ennek a pótolhatatlan intézménynek minél többen és többször. – A „Neptun Marosfürdő R. T.” az eddigi tisztviselői kedvezményénél 50%-kal kedvezőbb árban adja tagjainknak az idényjegyet» Kaptunk több kedvezményt, melyekről felvilágosítást a hivatalos órák alatt (kedden 1/2-1/3-ig, csütörtökön este 7-9-ig, szombaton este 7-9-ig, ad a titkár helyiségünkben.

BISAM HELEN.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE VÁLASZTMÁNYÁNAK ÉVI JELENTÉSE.

A XII. rendes közgyűlés elé terjesztve 1910 évi április 24-én.

Tisztelt Közgyűlés!

Múlt esztendői évi jelentésünket nagy reformok megvalósításának reményében zártuk. Akkor kezdődtek a tárgyalások az új ipartörvénytervezetről. Sajnos, reményeinkben csalatkoztunk, a tervezet a sok oldalról hozzáfűzött kritikái megjegyzésekkel együtt levéltárba került nem tudjuk, hogy mennyi időre.

Amíg nálunk a zavaros politikai viszonyok minden gazdasági haladást is hátráltatnak, addig Ausztriában törvényrendezi ez év eleje óta a kereskedelem minden alkalmazottának jogviszonyait. Mennyiben jó, követendő példa és mennyiben rossz az ausztriai magánalkalmazottak törvénye, azt a mai közgyűlés keretében az ügyész úr fogja ismertetni.

Hogy az elmúlt esztendőben az egész tisztviselői kart érintő általános nagy kérdésekben nálunk sem események, sem kezdeményező lépések nem történtek, azt a politikai életben beállott zavarokon kívül főképpen férfikartársaink gyenge és nem eléggé öntudatos szervezkedésének tudjuk be. E helyütt is arra kérjük tisztelt Tagtársainkat, hogy a nőknek egyesületünkben való tömörítése mellett ne mulasszák el, ha erre alkalmuk kínálkozik, férfikollégáikat is meggyőzni a célszerű szervezkedés szükséges voltáról és őket arra bírni, hogy a meggyőződésük

szerint legjobban működő tisztviselői egyesület kötelékébe lépjenek.

Amíg az általános kari érdekek terén csak benső, egyesületi és így csupán vagy legalább is első sorban a nőtisztviselőket érdeklő reformokat tudunk keresztülvinni, addig a nők helyzetében a férfi társadalommal szemben fontos és érdekes változásokról számolhatunk be.

Az a tény, hogy a nő önálló gazdasági termelési munkája új meg új kívánságokat vet fel társadalmi helyzetére vonatkozóan, eddig a férfiak többsége részéről udvarias nemtörődomséggel, legfeljebb gúnnyal találkozott.

Először történt meg ez év tavaszán, hogy komoly követelésünkkel szemben kemény ellenszegülést fejtettek ki a női jogok térfoglalásától saját előjogaikat féltő férfiak.

S noha ez a jelenség, mely teljesen indokolatlanul arra bírta egyik-másik politikust, hogy nőket kizárjanak azokból a gyűlésekből, ahol a nők jogok kiterjesztéséről szónokolnak, nagy elkeseredést vont maga után a gondolkodó, értelmes nők körében, tehát a mi kartársainknál is, mégis mint időjelzőt örömmel üdvözljük ezeket a tüneteket.

Ennek a tünetnek egyik jelensége különösen közel érinti a nőtisztviselői kart. Azokkal szemben, akik azt

hitték, hogy szervezkedésünk a férfikartársak ellen irányul, mindenkor nyugodtan hivatkozhattunk arra, hogy a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak minden pártirányú szervezeteivel a legkollegiálisabb egyetértésben működünk közös céljaink érdekében. Ezt a részünkről mindig legelőzékenyebben fenntartott kollegiális viszonyt utóbbi időben mély sajnálatunkra egyes testületek megzavarták. Az első komoly sértés akkor érte egyesületünket, amikor 1908 nyarán a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete temesvári fiókjának meghívására kiküldött képviselőnk a központ sürgönyutasítására nem engedték résztvenni azon a gyűlésen, amelyre meghívták az egyesületünket. Még máig sem derült ki miféle agyém bántotta a K. A. O. E. központi vezetőségét, mert választmányunk magyarázatot kérő átiratára a K. A. O. E. nem is válaszolt, úgy, hogy ezzel az egyesülettel kénytelenek voltunk a további együttműködést megszakítani, míg a többi egyesülettel továbbra is fenntartottuk a kollegiális viszonyt. A legutóbbi események azonban újabb bénító zavart okoztak. Hisszük és reméljük, hogy múlt jelenségről van szó de nem hallgathatjuk el, hogy a Magántisztviselők Országos Szövetsége vezetősége a márciusi választójogi akciójával súlyosan vétett előző határozatok ellen, amikor a K. A. O. E. és a Kereskedő Ifjak társulata vezetőségeivel együtt összejövetelt rendezett, amelyre egyesületünket vagy annak képviselőit nem hívta meg. Tagtársaink, akikkel egyesületünk révén a M. O. Sz. tagjai, természetesen mégis résztvettek a bennünket oly közelről érintő kérdés érdekében rendezett nyilvános gyűlésen. A gyűlés lefolyása alatt férfitagtársainkat eddigi magatartásukból eltérően ellenségesen viselkedtek követelésünkkel és kartársainkkal szemben. Ismételten kifejezzük azt a reményünket, hogy a magánalkalmazottak összessége érdekében levő szolidaritásnak ez csak múltó megbontása, amelyet a régi őszinte kartárs! tiszteletben alapuló egyértelmű munka fog követni.

Míg az udvarias mosolygás egy lépéssel sem vitte előbbre törekvéseinket, addig az az erőszakos ellenszégülés egyrészt mozgalmunk komoly voltának felismerését jelenti, másrészt pedig ébresztőleg hat azokra a nőkre, akik eddig távollattartották magukat küzdelmünktől, akik meg voltak elégedve koldussorsukkal.

Nagy előnyük az ilyen jogtalan és erőszakos intézkedéseknek az is, hogy törekvéseink helyességének felismerésére bírják az igazán liberálisan és igazán demokratikusan gondolkodó férfiakat. Így ezekkel az értékes munkatársakkal is gyarapszik táborunk. Új fejlődési fokra jutottunk tehát el munkásságunkban, ami annak a jele, hogy helyes úton járunk.

* * *

Áttérve tulajdonképeni jelentésünkre, statisztikai adatokkal támogatva mutathatjuk be egyesületünk fejlődésének képét, intézményeink gyarapodását, megállapítván már itt is, hogy a fejlődés az összes intézményekben kielégítő.

Az elmúlt esztendőben volt egyesületünkben:

1721 rendes tag,
340 kültag és
32 pártoló tag, összesen
2093 tag a központban; belépett az idén:
277 rendes tag,
15 kültag és
2 pártoló tag, összesen
1998 rendes tag,
355 kültag és
34 pártoló tag. Kilépett:
94 rendes tag,
6 kültag, meghalt
5 rendes tag, töröltünk
1 rendes tagot, összesen
106 tag; marad a központban összesen
2281 tag.

A vidéki fiókegyesületekben van:

Aradon.....	130
Temesvárott	187
Szombathelyen.....	182
Összesen tehát	499 tag.

Az elmúlt esztendőben a közgyűlés által megválasztott választmány 13 ülést tartott. Az első ülésen megválasztottuk alelnöknek Pogány Paulát és Szabados Klotildot, titkár lett Willhelm Szidónia, pénztáros Klein Frida, ellenőr: Seidberg Róza, jegyzők: Kerner Mária és Tauber Margit, könyvtárosok: Braun Mária és Klein Sarolta, ügyész: dr. Besnyő Béla ügy véd, háznagy: Klein Laura. A könyvtárban felszaporodott munka elvégzésére a könyvtárosok mellett Schnur Nelly választmányi tag vállalta a könyvtartási munkát. Tisztikarunk elismerést érdemlő buzgalommal végezte mindig reá háramló munkáját. Nagyrészt ennek köszönhető kifogástalan egyesületi adminisztrációnk* Az idén két ízben megtartott hatósági ellenőrző vizsgálat alkalmával az előjáróság mindent a legnagyobb rendben talált az egyesület ügy- és pénzkezelésében. Buzgó tisztikarunknak e helyütt is hálás köszönetet mondunk.

Az egyes intézményeinknél szükségessé vált részletmunka irányítása egy tanügyi-, könyvtár-, - üdülőtelep-, sport- és szerdaesti bizottságra volt bízva, melyekhez újabb választójogi bizottság is járult.

Egyesületünk egyik legfontosabb intézménye, az állásközvetítő a következő adatokat mutatja:

Állásüresedést bejelentettek	1714-et,
állástkereső volt.....	747
elhelyezés:	422

Ismét a régi arányok; az okok sem változtak, amelyek ezeket előidézik. S noha az idén ismét szép emelkedést mutat az elhelyezések száma, teljes sikert, azaz az összes állástkeresők elhelyezését a rengeteg sok rendelkezésre álló munkaalkalomra azért nem sikerül felmutatnunk, mert igen sok a rosszul előkészített állástkereső. Es bár az egyesületbe való belépést bizonyos szakismereti feltételekhez kötjük, mégis alacsonynak bizonyult sok esetben a képzettség a munkakínálat igényeire képest.

A fizetések aránya a következőképpen alakult:

elhelyeztünk 60 koronáig terjedő havi kezdő fizetéssel	179
70	43
80	36
90	26
100-110	65
120-130	35
140-150	24
160-240	14
Összesen	422

Nem zárhatjuk le az állástközvetítésről szóló jelentésünket anélkül, hogy ismételten rá mutassunk azokra a károokra, amelyeket azok a rosszul kiképzett tisztviselők okoznak úgy a munkabérek, mint a pálya egyéb feltételei terén, akik az egy évi női kereskedelmi tanfolyamot sem végzik el, hanem holmi gyors- és gépirói tanfolyamon szerzik meg az úgynevezett szakismereteket.

Hogy a polgári iskola 4 osztályát elvégző leányokat idejekorán figyelmeztessük a pályán megkívánt szakismeretre vonatkozólag, tájékoztató nyomtatványokat osztottunk szét az iskolából kikerülő leányok között. Kevés eredménnyel, mert a szülők még mindig inkább hisznek a szomszédoknak és a nem mindig kellően tájékozott jó barátoknak, mint egyesületünknek, és így bizalommal mennek a fiatal leányok rossz előképzettséggel a pályára, sok esetben vesztük elé.

Ugy mint az előző években, az idén is fokozott mértékben igyekeztünk pótolni az iskolák hiányait, hogy ez által több tagtársunkat juttathassuk jobb fizetéssel állásba. Tartottunk fenn esti tanfolyamokat, sőt az idén egy német levelezési, egy kereskedelmi számtani, egy kezdő angol és két gyakorló gyorsírói tanfolyammal egé-

szítettük ki kurzusainkat. Tagtársaink igen csekély tandíjért látogathatták az egyes tanfolyamokat.

A könyvvitelt hallgatta.....	4
Magyar gyorsírást	16
Magyar vita gyorsírást	3
Német „	25
Gépirást	35
Német nyelvtant (kezdők).....	12
„ „ (haladók).....	13
„ „ levelezést	27
Angol nyelvet (kezdők).....	3
„ „ (haladók).....	5
„ „ (gyakorlók)	9
Kereskedelmi számtant	3
Magyar gyorsírási gyakorló órákat	10
Német gyorsírási gyakorló órákat	6
Összesen	171

növendék. Ezek közül 28 tandíjmentesen, 4 féltandíjjal látogatta a kurzusokat.

A könyvviteltant Salgó Béla igazgató, a magyar gyorsírást Grossmann Aranka okl. gyorsírástanítónő, a német gyorsírást Kerner Mária okl. gyorsírástanítónő, a német nyelvi tanfolyamokat Hammerschlag Mária, az angolt Miss I. C. Simpson, a német levelezést: Seidberg Róza, a kereskedelmi számtant: Spády Adél, a gépirást Willhelm Szidónia tanították.

Tanerőink buzgó és önzetlen munkássága messze felülemelte tanfolyamainkat a szokásos pótló tanfolyamok színvonalán; csakis jó előképzettségű növendékeket vetünk fel hallgatóknak, úgy, hogy az eredmények teljesen kielégítettek bennünket. A tanfolyamok befejeztével azonosan sikerült a növendékeket elhelyeznünk.

Amint ebből a jelentésből kitűnik, 5 új tanfolyam nyílt meg az idén. Nagy propagandát fejtettünk ki ezenkívül egy közgazdaságtani tanfolyam létesítése érdekében, kiváló előadó vállalkozott is az előadások megtartására, de tagtársaink nagy részvétlensége miatt lehetetlen volt megkezdeni a tanítást, amely díjtalan lett volna. Ezt nagyon sajnáltuk mi, akik a dolgot fontosnak tartottuk és azok a kevesen, akik szívesen részt vettek volna az előadásokon.

Tanfolyamainkról szóló jelentésünket nem fejezhetjük be anélkül, hogy e helyütt is köszönetünket nyilvánítsuk Schuller Alajos igazgató úrnak, kinek jóakaró véleményezése alapján ismét megkaptuk a fővárostól tanfolyamaink céljaira a Felső-Erdősor-utcai iskola épületében a tantermeket.

Nem sikerült azonban tervezett tornatanfolyamunk számára helyiséget kapnunk, miért is a tanfolyam egyelőre nem jött létre. De van rá kilátás, hogy az ősz elején megkezdhetjük.

Miután azonban esti tanfolyamaink nem pótolják az iskolát, természetes, hogy az idén is lépéseket tettünk rendszeres, a fiúiskolák tantervével azonos női kereskedelmi szakiskolák létesítése érdekében. Örömmel jelentjük, hogy noha a fővárosban még nem, de az ország más helyein visszhangra talált sokszor hangoztatott kívánságunk. Pozsonyban az ottani Kereskedelmi és Iparkamara a folyó iskolaév elején rendszeres női kereskedelmi iskolát nyitott. Hasonló iskola van Marosvásárhelyen is, az utóbbi inter-nátussal egybekötve.

S míg ezeket az eredményeket örömmel üdvözljük, addig Budapesten, hazánk kulturális haladásának központjában olyan reakciós tendenciájú újítás ütötte fel fejét e téren, amely határozott ellentétes állásfoglalásra készítetett bennünket. Budapest főváros tanácsa ugyanis ismételt beadványainkból és kéréseinkből átlátta, hogy tenni kell valamint a női kereskedelmi szakoktatás érdekében és tényleg a cselekvés terére lépett. Ezen cselekvése abban nyilvánult meg, hogy az eddigieknél még rosszabb, még károsabb, ismét csak 8 hónapra terjedő, úgynevezett gyakorlati tanfolyamokat létesített, ahol minden elméleti oktatás kizárásával, a gombamódra szaporodó gép- és

gyorsírási tanfolyamok szaporítása hatósági zugiskolát szervezett.

Hogy ezek a tanfolyamok még károsabbak, mint az eléggé el nem ítéhető magántanfolyamok, az kétségtelen, mert hatósági vezetés alatt állván, a polgári leányiskolák 4 osztályát elvégző növendékekben és szülőikben azt a meggyőződést érlelik, hogy a tisztviselőni pályán teljesen elegendő az ilyen tanfolyamok elvégzése, hiszen a hatóság, amely csak érti hozzá, szintén ilyeneket tart fenn. Ezek a súlyos tévedések csak akkor derülnek ki, amikor a fiatal tisztviselő már hiábavaló próbálgatásra fecsérelte legértékesebb éveit. Ezen új típusú tanfolyamok életbeléptetését meggátlandó sürgősen akciót indítottunk.

Küldöttségileg jártunk a főváros tanügyi osztályának vezetőjénél, átadva neki a tervezett tanfolyamok elleni érveinket tartalmazó emlékiratunkat. Egyik főérve ezen beadványunknak, hogy 15 esztendő gyermekleányok lepik el a pályát, illetéktelenül elvesződnek néhány esztendőn keresztül, rontják a jobban képzett tisztviselő bérét és egyéb munkaviszonyait és minden anyagi és erkölcsi alap híjján mégsem tudnak a tisztviselői pályán boldogulni. Kértük, hogy ejtsék el a tervet és lépjenek végre az egyetlen megoldás útjára. Létesítsenek rendszeres női kereskedelmi iskolákat, vagy nyissák meg a fiúiskolákat a leányok számára is.

Felszólítottuk rokoneljárásra a - Kereskedelmi Szakiskolai Tanácsok Országos Egyesületét, a Magántisztviselők Országos Szövetségét és a Gyakorló Gyorsírók Társaságát.

Mind a három testület megtette a maga hatáskörében a szükséges lépéseket a tanfolyamok meggátlása érdekében. Ezenkívül eljártunk a Kereskedelmi Iparkamara elnökénél, Lányi Leonál, aki ugyancsak egy véleményen van egyesületünkkel ebben a kérdésben. Felkértük, hogy a Kamara a maga hatáskörében is tegyen lépéseket ez ügyben. A fővárosi közgyűlésen Halász Manó fővárosi bizottsági tag, a M. O. Sz. alelnöke tette szóvá a dolgot, kérve a terv eljuttatását és rendszeres iskolák létesítését.

1909. évi június 24-én tiltakozó nagygyűlést tartottunk e tárgyban. Képviselve voltak a nagygyűlésen: a Gyáriparosok Országos Szövetsége, a Magántisztviselők Országos Szövetsége, a Magántisztviselők Otthona, a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége, az Országos Iparegyesület, a Magyar Pénzüntézetek Országos Szövetsége.

Mindeme testületek képviselői hangsúlyozták fel-szólalásukban, hogy az egyesületünk által elfoglalt álláspontot tartják az egyedül helyesnek és egyhangúlag hozzájárultak ahhoz a határozati javaslatához, melyben kimondottuk, hogy a főváros tervezte gyakorlati tanfolyamokat céltalanoknak és károsaknak tartjuk és hogy ezzel szemben a rendszeres, legalább 3 évre terjedő felső kereskedelmi leányiskolák szervezését követeljük. Határozati javaslatunkhoz való hozzájárulásukat írásban jelentették be a Magyar Kereskedelmi Csarnok, a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete és összes vidéki fiók» egyesületeink.

Mindezeknek az állásfoglalásoknak csak annyi eredményük volt, hogy megígérte az illetékes ügyosztály, miután az új típusú tanfolyamok időszerinti megnyitását már meg nem gátolhatta, hogy ezek csak egy esztendői életűek lesznek, nem újítják meg őket és a jövő évben egy második esztendői tantervvel építik ki a régebbi női kereskedelmi szaktanfolyamokat. Ezenkívül bírjuk a közoktatási ügyosztály vezetőjének ígéretét, valamint a Tanács hivatalos határozatát a női kereskedelmi szakoktatás kérdésének sürgős tanulmányozására és az összes jogos érdekeket kielégítő megoldására nézve.

A fővárosi kereskedelmi iskolák szakfelügyelőjénél is jártunk ebben az ügyben, aki annyira osztja a szakoktatás reformjára vonatkozó véleményünket, hogy már ki is dolgozta egy 4 évfolyamú felső kereskedelmi leányiskola tantervét. A szakfelügyelőnek az a véleménye, hogy egészen rövid időn belül már meg is nyílik a tervezett négy évfolyamú bifurkációs felső kereskedelmi iskola. Úgy tudjuk, hogy a budapesti kereskedelmi aka-

démia és a közoktatási kormány között is folytak tárgyalások az akadémia alsó tagozatának a nők számára leendő megnyitása tárgyában.

A felső kereskedelmi leányiskolák szervezése tárgyában már az új kereskedelmi és közoktatásügyi miniszterekhez is intéztünk megfelelő felterjesztéseket. Várjuk, hogy mit hoz ez az esztendő, hogy a szakoktatás irányítására hivatott testületek számolnak-e végre a megváltozott életviszonyokkal és adnak-e a tisztviselői pályán a nőnek is alkalmat, a megfelelő szakismeretek megszerzésére vagy beérik-e továbbra is azzal, hogy jóakarattal semmibevevéssel intézik el a dolgozó nők jogos panaszait. Ezek és ehhez hasonló tapasztalatok, amelyek mind amellet bizonyítanak, hogy csakis ott lehet célt érni, ahol az ember önállóan képviseli érdekeit, újabb serkentésül szolgáltak arra, hogy felhasználjunk minden alkalmat a közvetlen politikai befolyás elérésére. Ily örömmel támogatta egyesületünk Percelné Kozma Flóra asszony indítványát, amelyet a Magyarországi Nőegyesület Szövetségének utolsó közgyűlésén a Dávid Ferenc egyesület nevében benyújtott egy női választójogi szakosztály létesítése tárgyában. A közgyűlés egyhangúlag magáévá tette ezt az indítványt és az újonnan megalakult szakosztályban elnökünk Grossmann Janka képviseli egyesületünket.

A Londonban megtartott 1909. évi választójogi kongresszuson a Feministák Egyesülete megbízásából ott időző tagtársunk Schwimmer Rózsa képviselte egyesületünket. Nagyobb munkát fejtettek ki a választójogi mozgalomban az aradi és szombathelyi fiókegyesületek is.

Fiókegyesületeink Szombathelyen, Temesváron és Aradon nagyszabású, értékes mánkat végeznek. A társadalom a vidéki városokban is kezdi már megszokni, hogy a város szellemi életében a nőtisztviselők egyesülete számottevő tényező. Egyik fiókunk, a nagyváradi, gyenge volt ahhoz, hogy ezt a megismerést a köztudatba belevigye. Az ennek folytán beállott részvétlenség meg is bénította egy időre működését, ami annál különösebb, mert éppen Nagyváradon jól működő egyesület tartanak fenn férfigar társaink. Reméljük, hogy a pangás ott is csak múló természetű. Aradi egyesületünk erős anyagi krízisen ment át az év folyamán, de néhány erős meggyőződésű céltudatos kartársunk igyekezete keresztül segítette a szépen induló fiatal egyesületet ezen a nehézségen is.

A következőkben óhajtunk beszámolni üdülőtelepünkről, egyesületünk ezen kedvelt intézményéről. Az elmúlt esztendőben ismét Balaton-Lellén volt elhelyezve, a fürdőhely egyik legszebb nyaralójában, gyönyörű park közepén. Díjtalanul igénybe vette 28 tagtársunk 441 napon keresztül. Az idén a Tátrában óhajtunk üdülő telepet bérelni; kellő jelentkezés esetén a Balaton mellett is. Szereztünk ezenkívül több gyógyfürdőben kedvezményt tagtársaink számára. Ezeknek részletes felsorolása hivatalos lapunkban található.

Hogy üdülőtelepünket kellőképpen fejleszthessük, szelvénygyűjtési engedélyt kértünk a főváros polgármesterétől. A szelvénygyűjtés megindult és ha nem is teljes, de mindenesetre szép sikerrel járt már eddig is, amint ezt eredményeszámlánk idevonatkozó pontja mutatja. A gyűjtési engedély ez év végéig való meghosszabbítását kértük, miután még sok szelvény vár elhelyezésre*.

Az üdülőtelep és egyéb intézményeink költségeit csak fedezhetjük bevételeinkből, azonban egy égetően szükséges nőtisztviselői otthon létesítéséhez és fentartásához gyengék anyagi eszközeink. Többször megejtett pontos számítások alapján tudjuk, hogy egy tisztviselői otthon csakis olyan alaptökével lehet létesíteni, amely jövedelemre nem számít, miután még az otthon fentartási költségeit sem lehet az előrelátható jövedelemből teljesen fedezni.

Hivatalos lapunk 1909. évi áprilisi és májusi számaiban számoltunk be arról az akcióról, amelyet egy otthon alapítása céljára tett, de rendeltetésének át nem adott alapítványnak közrebocsátása érdekében a Feministák Egyesületével együttesen indítottunk.

A Pfeiffer Mária és József alapítvány ugyanis ki-

fejezeten azt a célt szolgálta, hogy kevés jövedelemmel bíró nők olcsó, vagy ingyen lakást kapjanak az alapítványi házban. Sem az alapítványkezelő, sem a belügyminisztérium semmiféle felvilágosítást sem adtak, hogy a 10 év előtt tett alapítvány miért nem adatott át a mai napig rendeltetésének.

Ismét egy példa, mely indokolja azt a törekvésünket, hogy be akarunk jutni azokra a helyekre, ahol a köz ügyeit olyan lanyhán kezelik a köz kárára.

Egyesületünk idei belétele igen élénk volt. Március 5-én tartott nagy estélyünkön kívül 17 szerdai felolvasó- és zeneestélyt, 14 szerdai vitaestélyt és 12 kirándulást rendeztünk. A kirándulások közül kiemeljük az 1909 augusztus 14-én külön e célra bérelt hajón rendezett, tombolával egybekötött hajókirándulást. Megtekinttük a tószdét, a községi kenyérgyárat és 5 ízben iparművészeti és szép-művészeti kiállításokat, tagtársaink mindenkorai élénk részvétele mellett. Itt mondunk köszönetet március 5-ki estélyünk köreműködőinek: B. Sándor Erzsébet és Nagy Teréz művésznőknek, Z. Molnár Lászlónak, Hackl N. Lajos, és Lichtenberg Emil karnagy uraknak és az Egyetemi Énekkarok minden egyes tagjának művészi előadásaiért, amelyekkel estélyünk sikerét emelték. Az estélyünket rendező 100 tagú vigalmi bizottságunk ennél az alkalomnál is, úgy mint hajókirándulásunk rendezésekor ismét olyan elismerésre méltó buzgalmat fejtett ki, amellyel egyesületünk minden tagjának köszönetét kiérdemelték és amelynek a fényes erkölcsi sikert és anyagi eredményt köszönhetjük.

Szerdaesti összejöveteleinken előadásokat tartottak, illetve zeneszámokkal közreműködtek: Balla Miklós, Borzékny Marcsa, Dános Zsigmond, Dörner György, Glücklich Vilma, Grossmann Janka, László Artúr, Máday Andor, dr. Madzar József, dr. Nagy Oszkár, Opler Elza, Pogány Paula, Roth Frigyes, Rózsavölgyiné-Fried Margit, Sipos Dezső, Scheibner Gizella, Schwimmer Francisca, Schwimmer Rózsa, Steinberger Sarolta, dr. Szabados Zádor és Timár Miklós, mindmegannyi élvezetes estét szerezve a jelenvoltaknak. Szívességükért e helyütt is fogadják hálánk kifejezését.

A felsorolt összejöveteleken kívül egy vasárnap délutáni teát is rendeztünk, melynek alkalmával Miss Cicely Corbett és Miss Helga Gill, az angol női szavazati jogi mozgalom két lelkes, vonzóegységű harcosa látogattak meg egyesületünket. Előadásaik keretében ismertették az angol nőtisztviselők választójogi mozgalmát kiemelve a fáradhatatlan lelkesedést, amellyel szabad vasárnapjaikat a mozgalom céljára használják fel.

A szerdai összejöveteleket nyáron át a szabadban tartottuk meg és 16 szerdát töltöttünk így együtt.

Egy külföldi tanulmányút terve is felmerült a tél folyamán. Csoportosan óhajtunk meglátogatni Németország néhány nagyobb városát. A tanulmányutat azonban csak megfelelő jelentkezés esetén rendezzük június vagy szeptember havában. Ez alkalommal is felhívjuk tisztelt tagtársaink figyelmét erre az érdekes utazásra.

A Ferenc József kereskedelmi betegsegélyző pénztár ama női tagjai, akik egyszersmind egyesületünk kötelekbe is beletartoznak, értekezletet hívtak egybe egyesületünkbe, megbeszélendő azokat a sérelmeket, amelyeket utóbb memorandumba foglalva 100 aláírással nyújtottunk be a Kereskedelmi Kórház igazgatóságához. Kérték ebben a memorandumban a nőtagok számára is a díjtalan uszodát, orvosnő alkalmazását és a rendelő intézet kibővítését. Kérésük eredménnyel járt, amennyiben a kibővített rendelőt megnyitották, a női dunai uszoda épül és orvosnő alkalmazása a legközelebbi jövőre van megígérve. Itt említjük meg, hogy a Ferenc József kórház vezetősége két orvosi előadást tartatott egyesületünkben ez év tavaszán. A betegsegélyezés egyéb területein is lesz alkalmunk befolyásunkat a jövőben érvényesíteni, amennyiben egyesületünknek két tagja, Szabados Klótid alelnök és Willhelm Sziódia titkár, mint a Budapesti Kerületi Munkásbiztosító Pénztár közgyűlési küldöttei résztvesznek majd a pénztár közgyűlésén, amelyen a betegsegélyezés javítása és fejlesztése

tése körül alkalmuk lesz véleményüket nyilvánítani és érvényesíteni.

Egyesületünk agitációs munkájának eredménye, hogy e két tagtársunkon kívül még két nőt, az ipari szervezetek küldötteit szintén megválasztották a közgyűlési küldöttek sorába. A Szombathelyi Kerületi Pénztár szintén beválasztotta ottani egyesületünk két tagját, Trombitás Erzsit és Salamon Jennyt közgyűlési küldöttei közé.

A munkanélküliség elleni nemzetközi egyesület magyarországi bizottságának megalapításában szintén részt vettünk.

Kedvező jelentélt tehetünk a nyugdíjügy állásáról. A Magántisztviselők Országos Nyugdíjgyűlése legutóbbi alapszabálymódosítási tervezetében olyan módosításokat javasol, amelyek ha nemis teljesen, de több tekintetben mégis kielégítenek bennünket. Megszüntették nagyrészt azokat a hátrányokat, amelyek a nőtagoknál a férfitagokkal szemben fennállottak, úgy hogy bátran ajánlhatjuk tagtársainknak most már a nyugdíjgyűlésbe való belépést» amennyiben a M. O. Ny. egyesületének közgyűlése az alapszabálymódosításnak reánk nézve kedvező részét magáévá teszi. A belépést első sorban a nyugodt aggkor biztosítása érdekében ajánljuk. A szabadon kötött nyugdíjbiztosítás sokkal kedvezőbb* mint az olyan magánnyugdíjpénztárnál történő biztosítás, amelyet valamely cég tart fenn és amely összefüggvén alkalmazatásunkkal örök időkre leköt bennünket még a legrosszabb körülmények közepette is egy álláshoz. De ajánljuk a M. O. Ny. egyesületébe való belépést ebből az okból is, hogy idővel mi női tagok keresztül vihesük azokat a reformokat, amelyeket a mai kornak megfelelőnek tartunk.

A kötelező állami nyugdíjbiztosítás kérdésének tárgyában csatlakoztunk a Magántisztviselők Országos Szövetségének amaz akciójához, amelyet a télen indított, és átiratban megkerestük az illetékes minisztériumot kérve, hogy az idej népszámlálásnál a kötelező nyugdíjbiztosítás alapjául szolgáló adatokat is gyűjtse össze és a nőtisztviselőkre és női kereskedelmi alkalmazottakra vonatkozó ezen adatokat egyesületünknek is bocsássa rendelkezésére.

Nagy feltűnést keltett ez évben a napisajtónak az a híradása, mely szerint az állami tisztviselőnőket a cölíbatús veszedelme fenyegeti, vagysis egy olyan rendelet kibocsátása, melynek értelmében állami tisztviselőnő férjhezmenetele alkalmával kénytelen leköszönni állásáról, férjes nőket pedig nem alkalmaznak állami szolgálatban.

Alapszabályszerű köteleességünknek eleget téve, fel-emeltük tiltó szavunkat a tervezett újítás ellen s úgy lapunk útján, valamint küldöttségünkkel elkövtünk mindent, hogy megakadályozzuk a terv megvalósítását.

örömmel jelenthetjük a tisztelt Közgyűlésnek, hogy a terv megvalósításra nem került.

Az államvasúti tisztviselőnőkre nézve van egy régebben fennálló férjhezmenési korlátozás. E korlátozás abból áll, hogy állásuk elvesztése terhe alatt, csakis államvasúti alkalmazott feleségei lehetnek. E korlátozás eltörlése érdekében rövidesen tesszük meg a szükséges lépéseket. Ily irányú akcióra a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségét is felkértük.

Magunkévá tettünk egy postai nőtisztviselővel szemben elkövetett sérelmet. Lapunk útján juttattuk az ügyet az illetékes fórum elé. Az illető tisztviselőnő teljes elégtételt kapott, ami feltétlenül emeli az egész kar tekintélyét.

Az állami tisztviselők Kolozsvárt tartott kongresszusán olyan határozati javaslatot fogadtak el, melynek értelmében követelnek egyforma képzés mellett női kártársaik számára a férfi kollegákkal egyenlő fizetéseket és egyenlő előmeneteli lehetőségeket*

Az állami női díjnokok szervezése érdekében tett lépések eddig nem vezettek eredményhez, éppúgy újra kell kísérletet tennünk a női kereskedelmi alkalmazottak szervezésére is.

Hogy egyesületünkben a társas érintkezést fokozzuk és helyiségünket erre a célra alkalmasabbá tegyük, felújítottuk egyesületünk berendezését. A kartársi összetartozás külső szimbólumaképpen pedig megvalósítottuk

tagtársaink régi óhaját, egyesületi jelvényt készítettünk. Kívánatos, hogy minden egyes kötelekünkbe tartozó kártárs viselje jelvényünket és agitáljon ennek felhasználásával is a szervezkedés érdekében.

Az agitációt szélesebb alapokra fektetni lesz hivatva az agitációs röpv, melynek megírására pályadíjat tűzött ki egyesületünk elnöke. A pályázat felvételeit hivatalos lapunk útján közöltük tagtársainkkal. A pályázat még fennáll.

Egyesületünk könyvtárát az idén is gyarapítottuk. Vettünk 142 drb. új könyvet, kaptunk 28 drbot. A könyvtár telt 275 tag 450 ízben vette igénybe. Nagy buzgalmat fejtett ki a könyvtári munkálatok körül Schnur Nelly könyvtártsit, aki nyomtatás alá rendezte a könyvtár jegyzékét. A munka most van revízió alatt, mihelyt befejeződik nyomtatásban adjuk ki a jegyzéket.

A könyvadományokon kívül több kisebb-nagyobb adományt juttattak tagtársaink egyesületünk különböző intézményeinek; szép eredménnyel vettek részt a szelvénygyűjtésben is.

Nagyobb adományok a Kereskedelmi Bál rendező bizottságának 200 koronás adománya és egy tagtársunk által tett 200 koronás alapítvány, mely összegből eddig 50 koronát fizetett le azzal a rendelkezéssel, hogy ez az összeg, mint az egyesület alapítókéje külön kezelendő és a folyó kiadásokra fel nem használható. Az összes adakozók fogadják egyesületünk hálás köszönetének kifejezését.

Egyesületünket az idén a Magántisztviselők Országos Szövetségében és Magyarországi Nőegyesületek Szövetségébe Grossmann Janka elnök képviselte. Képviseltettük magunkat ezenkívül a temesvári fiókegyesület közgyűlésén Szabados Clotild alelnök és az aradi fiókegyesület közgyűlésén Feldmár Kornélia választmányi tag által, úgy Aradon, mint Temesvárott és Szombathelyen ezenkívül felváltva jártak el, több ízben Schwimmer Rózsa, egyes esetekben Grossmann Janka, Feldmár Kornélia, Spády Adél és Willhelm Szidónia tagtársak.

Még az elmúlt évben akciót indítottunk oly irányban, hogy a magántisztviselő testületek a közérdekű kérdésekben való egyöntetű eljárás irányítására közös bizottságot küldjenek ki. A Magántisztviselők Országos Szövetségét kértük fel a tárgyalások megindítására. A Szövetség ki is dolgozta a kötelék-tervezetet, meg is indította a tárgyalásokat az egyes testületekkel, de bár a válaszok javarésze a közös testületi bizottság mellett foglalt állást, mégis olyan nehézségek forogtak fenn, hogy a kötelék nem jött létre.

Hivatalos lapunk a „Nő és társadalom”, mind nagyobb népszerűsége és kedveltsége talaj tagtársainknál. Ez az érdeklődés érthető, mert a Schwimmer Rózsa tagtársunk szerkesztésében megjelenő lap irány, tartalom, tónus és kiállítás tekintetében egyaránt erősen kiemelkedik a hazai, sőt külföldi ilyirányú szaklapok sorából. A rendszeres sajtóorgánium előnye egyesületünk belső életében is nap-nap után jobban mutatkozik. Csak azt az egyet sajnáljuk, hogy kéthetenként nem küldhetjük még ez idő szerint tagtársainknak.

Hivatalos lapunk mellett azonban a napi sajtót is köszönet illeti azért az előzékenységért, amelyet egyesületi híreink közlésével törekvéseink irányában tanúsít. Ezt a köszönetünket e helyen röjük le.

Tisztelt közgyűlés! Ezekben számoltunk be a múlt évben kifejtett munkásságunkról. Komoly, intenzív munka tükröződik vissza e jelentésben. Mégsem áltatjuk magunkat azzal, hogy nem lehetett volna még több, még eredményesebb munkát végezni. De nem rajtunk múlt, hogy az ország közállapota nem voltak alkalmasak nagyobb arányú szociálpolitikai munkásság kifejtésére. Ha nekünk is lett volna szavunk azokban a testületekben, ahol bennünket közvetlenül érdeklő kérdésekről határoznak, akkor még több eredményről számolhatnánk be. – De így is becsületesen elvégeztük a reánk rótt feladatot. A tisztelt közgyűlés minden egyes tagjának jogában áll, hogy e tekintetben kritikát gyakoroljon. A komoly, tárgyilagos kritikának nyugodtan nézünk elébe.

VAGYON				MÉRLEG-SZÁMLA.				TEHER			
Pénztár			3947	31	Segélyalap			263	20		
Leltár	2062	10			Könyvtárbetétek			278	—		
10% leírás	206	21	1855	89	Schwimmer Rózsa alap			217	60		
Könyvtár					Tartalékalap	83	99	50	—		
1909. márc. 31-én ... 914'69					Üdülőttelep alapja	400	—	483	99		
folyo évi beszerzés ... 63'30	977	99			Estélyből						
10% leírás	97	79	880	20	Állásközvetítői tart. alap 643'05						
Tanszer	1017	89			Estélyből	2090	18				
10% leírás	101	78	916	11	Folyó évi kiadások	990	—	1100	18		
Adósok :					Szelvénygyűjtés	834	90				
Hátralékos tandíjak	150	—			erre költség	110	42	724	48		
Postatakarékpénztár	100	—	250	—	Hitelezők :						
Jelvények				23	Tanerek	190	60				
					Nyomatványok	598	65	789	25		
					Tiszta vagy. 1909 III. 31. 4074'80						
					Schwimmer Rózsa alap 200.—	3864	80				
					Fölösleg	91	01	3965	81		
			7872	51				7872	51		

Szenttornyay József s. k.

Urbach Olga s. k.

Fazekas Ármin s. k.

Könyvelésért
Spádi Adél s. k.

KIADÁS				EREDMÉNY-SZÁMLA.				BEVÉTEL			
Lakbér			1108	—	Rendes tagdíjak	7179	—				
Tiszti fizetések			2875	—	Kültagok díja	432	—				
Nyomatványok			438	—	Pártoló tagdíjak	125	—				
Szövetségi tagdíjak			59	—	Vidéki fiókok tagdíja	145	—				
Propaganda :					Beiratási díjak	528	—	8409	—		
Nyomatványok	135	25			Adományok			204	—		
Propaganda	92	50			Kedvezmények			41	80		
Szervezkedés	104	71	332	46	Kamat			25	43		
Tanfolyam			1046	32	Estély tiszta jövedelme			1847	13		
Leírások :											
Leltár	206	21									
Tanszer	101	78									
Könyvtár	97	79	405	78							
Beszedési jutalék			143	80							
Fűtés és világítás			480	22							
Hivatalos lap			1700	64							
Üdülőttelepnek az estély tiszta jöve- delméből	400	—									
Állásközv. költség tart.-alaprak az estély tiszta jövedelméből	1447	13	1847	13							
Fölösleg a lefolyt évben			91	01							
			10527	36				10527	36		

Szenttornyay József s. k.

Urbach Olga s. k.

Fazekas Ármin s. k.

Könyvelésért
Spádi Adél s. k.

BEVÉTEL				KÖLTSÉGELOIRÁNYZAT AZ 1910. ÉVRE.				KIADÁS			
Készpénz	3947	31			Házbér	1400	—				
Rendes tagdíj	8000	—			Tiszti fizetések	3500	—				
Kültagdíj	500	—			Állásközvetítés és irodai költség	1500	—				
Pártoló tagdíj	300	—			Hivatalos lap	2200	—				
Beiratási díjak	600	—			Tanfolyam	4500	—				
Vidéki fiókok tagdíja	200	—			Üdülőttelep	600	—				
Tanfolyamok	3500	—			Szervezkedés	400	—				
Estélyek	2000	—			Propaganda	400	—				
Szelvénygyűjtés, adományok	500	—			Könyvtár	300	—				
Kedvezmények, kamat	100	—			Beruházás	200	—				
					Nyomatványok	500	—				
					Fűtés és világítás	600	—				
					Inkasszo-jutalék	400	—				
						16500	—				
					Egyenleg	3147	31				
			19647	31				19647	31		